

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu
Programu Ochrony Środowiska
dla Miasta i Gminy Dziwnów
na lata 2009 - 2012
z perspektywą na lata 2013 - 2016**

TYTUŁ OPRACOWANIA:

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA I GMINY DZIWNÓW
na lata 2009 - 2012
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013 - 2016**

ZAMAWIAJĄCY:

**URZĄD MIEJSKI W DZIWNOWIE
UL. SZOSOWA 5
72 – 420 DZIWNÓW**

WYKONAWCA:

**GREEN KEY
POKRZYWNO 93
86 - 330 MEŁNO**

A large, stylized green leaf graphic that curves from the bottom left towards the top right, framing the central text.

KIEROWNIK PROJEKTU:

mgr Joanna Masiota

AUTORZY OPRACOWANIA:

mgr Joanna Masiota
mgr Joanna Walkowiak

Sierpień, 2010 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
1.1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA	3
1.2. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	3
1.3. METODY OPRACOWANIA PROGNOZY	5
1.4. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA	5
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY	6
2.1. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA MIASTA I GMINY	6
2.2. CHARAKTERYSTYKA PRZYRODNICZA MIASTA I GMINY	8
2.3. INFRASTRUKTURA MIASTA I GMINY	11
2.4. STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	13
2.4.1. JAKOŚĆ I ZAGROŻENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	13
2.4.2. ZAGROŻENIA GLEB	14
2.4.3. JAKOŚĆ I ZAGROŻENIA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	14
2.4.4. ZAGROŻENIE HAŁASEM, POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI ORAZ POWAŻNYMI AWARIAMI	15
III. OCENA SKUTKÓW ODDZIAŁYWANIA ZAPISÓW PROGRAMU NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	16
3.1. ANALIZA ZAPISANYCH CELÓW STRATEGICZNYCH	16
3.1.1. ANALIZA CELÓW STRATEGICZNYCH ZAPISANYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY DZIWNÓW	16
3.2. ODDZIAŁYWANIE ZAPISANYCH DZIAŁAŃ NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I DOBRA MATERIALNE	21
3.2.1. ODDZIAŁYWANIE NA WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	21
3.2.2. ODDZIAŁYWANIE NA POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	23
3.2.3. ODDZIAŁYWANIE NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI, GLEBY I KRAJOBRAZ	24
3.2.4. ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT AKUSTYCZNY, POLA ELEKTROENERGETYCZNE I NA MOŻLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA POWAŻNYCH AWARII	24
3.2.5. ODDZIAŁYWANIE NA FAUNĘ I FLORE	26
3.2.5.1. OCENA WPŁYWU PROGRAMU I PLANU NA OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE	26
3.2.6. ODDZIAŁYWANIE NA DOBRA MATERIALNE	29
3.2.7. KOMPLEKSOWA OCENA ODDZIAŁYWANIA ZAPISÓW PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	29
3.2.8. ODDZIAŁYWANIE NA ZDROWIE LUDZI	30
3.2.9. ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE	31
IV. OCENA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZAŁOŻEŃ PROGRAMU	31
V. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE, KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI POŚ	32
5.1. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE POŚ	33

**VI. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ
PROJEKTOWANEGO POŚ 34**

VII. ZGODNOŚĆ PROGNOZY Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA 34

VIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 35

WYKORZYSTANE MATERIAŁY, OPRACOWANIA

I. WSTĘP

1.1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu dokumentu Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dziwnów na lata 2009 - 2012 z perspektywą na lata 2013 - 2016.

Konieczność sporządzenia Prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji zadań zapisanych w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dziwnów wynika z pisma Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie nr RDOŚ-32-WOOŚ.OSZP-7040/75/4/10/as, w którym stwierdzono wymóg przeprowadzenia strategicznej oceny dla POŚ oraz ustalono zakres Prognozy. Ponadto Zachodniopomorski Państwowy Inspektor Sanitarny w Szczecinie również wniósł o sporządzenie Prognozy oraz ustalił jej zakres pismem nr WS-N.NZ-4001-990/10.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dziwnów na lata 2009 – 2010 z perspektywą na lata 2013 - 2016 jest dokumentem, który aktualizuje obowiązujące dotychczas opracowanie uchwalone przez Radę Miejską w Dziwnowie, Uchwałą Nr XII/51/2007 z dnia 12.06.2007 r. w sprawie uchwalenia Gminnego programu ochrony środowiska.

1.2. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska w każdej dziedzinie życia człowieka wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego człowieka oraz wyznaczają konkretne kierunki działań, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Jednak każde zaproponowane działanie powinno zostać przeanalizowane pod kątem jego wpływu na środowisko traktowanego jako system połączonych ze sobą elementów. Działania, które w zamierzeniu mają poprawić stan jednego elementu środowiska przyrodniczego, mogą jednocześnie negatywnie wpływać na inny, bądź na kilka elementów. Należy zatem przeprowadzić dokładną analizę skutków realizacji proponowanych działań, tak aby wykluczyć potencjalne negatywne skutki oddziaływania instalacji i zmian w środowisku oraz wskazać, jakie postępowanie doprowadzi w efekcie końcowym do osiągnięcia poprawy stanu środowiska gminy, czyli zrównoważonego rozwoju.

Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Programu obejmuje szeroką tematykę związaną z analizą skutków realizacji działań, jakie zostały zaproponowane dla Miasta i Gminy Dziwnów w zakresie ochrony środowiska - ochrony wód, powietrza, gleby i przyrody. Jest ona dokumentem wskazującym na możliwe negatywne skutki proponowanych działań oraz formułującym zalecenia dotyczące ich minimalizacji oraz przeciwdziałania. Ponadto może stanowić element wspierający proces decyzyjny i procedurę konsultacji społecznych dotyczących uchwalenia Programu.

Prognoza sporządzana jest dla potrzeb postępowania w sprawie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska (dokumentu określającego ramy dla kolejnych przedsięwzięć, wprowadzającego modyfikacje w już przyjętych dokumentach), powinna określać i oceniać skutki wpływu realizacji ustaleń

tego dokumentu na elementy środowiska przyrodniczego oraz dobra materialne, a także skutki dla stanu środowiska, które mogą wynikać ze zmian istniejącego przeznaczenia lub wykorzystywania terenów, wskutek realizacji ustaleń Programu. Zapisy dokumentu prognozy powinny obejmować obszar Gminy, wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń analizowanego opracowania.

Celem opracowania jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez zakres oraz tempo realizacji zadań i działań, sprecyzowanych w treści dokumentu POŚ.

Zakres prognozy jest zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 03.10.2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227). Według tej ustawy prognoza oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dn. 16.04.2004 r. *o ochronie przyrody*,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,

- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.3. METODY OPRACOWANIA PROGNOZY

Przy sporządzaniu Prognozy posługiwano się metodą opisową, która polegała na charakterystyce zasobów środowiska Miasta i Gminy Dziwnów, określeniu stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń. Do opisu posłużono się danymi pochodzącymi ze Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim, Urzędu Miejskiego w Dziwnowie oraz z innych jednostek i podmiotów działających na tym terenie. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane również dane zgromadzone przez WIOS, GUS, dostępną literaturę tematu oraz ustalenia własne. Jako rok bazowy został przyjęty rok 2009, jednak w niektórych przypadkach, kiedy nie było możliwości odniesienia się do aktualnych danych, wykorzystano materiały z lat wcześniejszych.

Zastosowano również metodę analityczną (w postaci macierzy), która polegała na analizie oddziaływania i wpływu na środowisko realizacji proponowanych kierunków działań w zakresie ochrony środowiska oraz gospodarki komunalnej. Prognoza zawiera opis i ukierunkowanie rozwoju sieci wodociągowo – kanalizacyjnej oraz innych elementów, których rozwój będzie miał na celu poprawę stanu środowiska na terenie Miasta i Gminy Dziwnów, a które jednocześnie mogą spowodować zmiany w tym środowisku.

Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w Gminie oraz przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji projektu Programu.

1.4. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA

Powołując się na ustawę z dnia 03.10.2008 roku (Dz. U. Nr 199, poz. 1227z późn. zm.) o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, art. 46, ust. 2 i 3, art.

50 - 52 - przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

- polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- polityk, strategii, planów lub programów (innych niż w ust. 1 i 2), których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.

Ponadto, przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest też wymagane w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętego dokumentu, o których mowa powyżej.

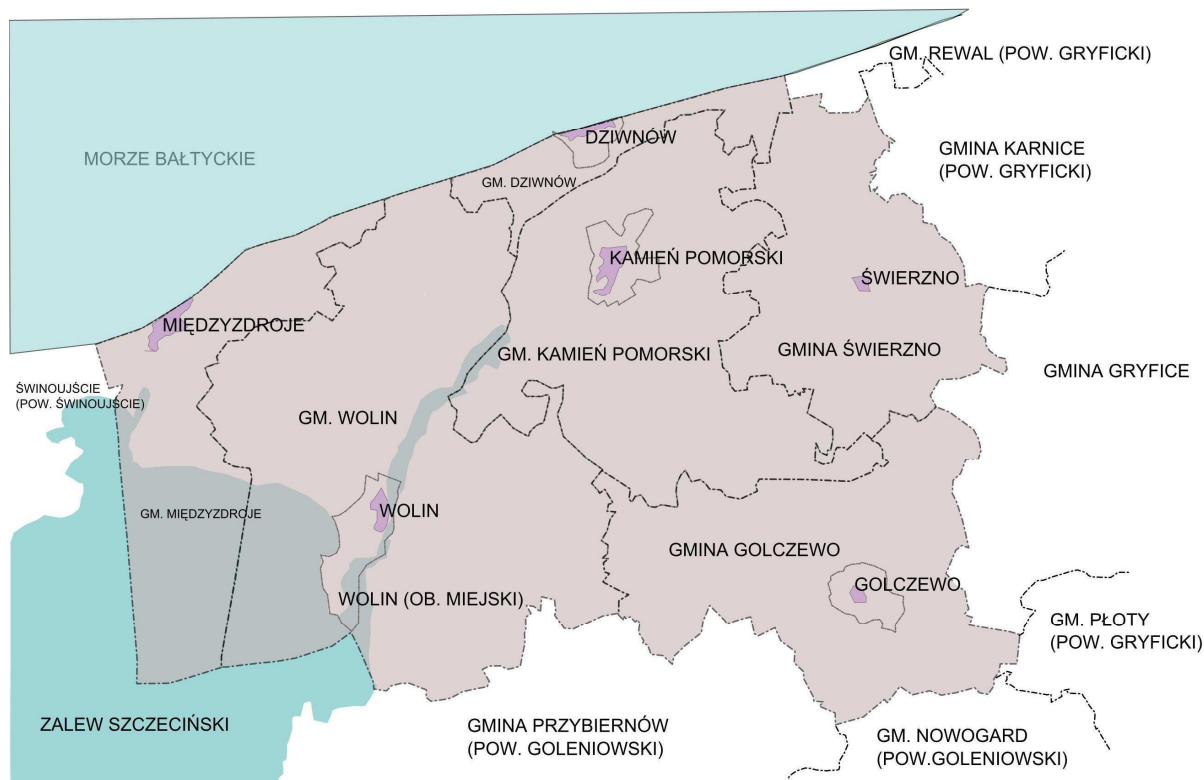
W związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej, do polskiego prawodawstwa weszły również przepisy europejskie. Sporządzanie Prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów jest obowiązkiem wynikającym z przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE w sprawie ocen oddziaływania na środowisko niektórych planów lub programów. Przepisy tej Dyrektywy zostały transponowane do ustawy Prawo Ochrony Środowiska oraz ustawy o ochronie przyrody.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY

2.1. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA MIASTA I GMINY

Miasto i Gmina Dziwnów położona jest w północno - zachodniej części województwa zachodniopomorskiego i jest jedną z 6 gmin powiatu kamieńskiego. Zajmuje obszar o wielkości 37,62 km², granicząc z gminami: Wolin, Kamień Pomorski, Świerzno (wszystkie trzy z powiatu kamieńskiego) oraz z gminą Rewal (w powiecie gryfickim).

Największe miejscowości Gminy to: Dziwnów, Dziwnówek, Łukęcin i Międzywodzie.

Ryc. 1. Położenie Miasta i Gminy Dziwnów (i powiatu kamieńskiego) na tle sąsiadujących gmin

Źródło: opracowanie własne

Liczba ludności zamieszkująca Miasto i Gminę wynosiła na koniec roku 2009, 4 019 osób. Miasto Dziwnów liczyło wówczas 2 846 mieszkańców. Obserwuje się nieznaczne wahania w liczbie ludności Gminy, jednak tendencja jest ujemna. W Gminie Dziwnów gęstość zaludnienia wynosi 106,8 osób/km² (2009 r.).

Użytki rolne zajmują w Gminie Dziwnów 619 ha tj. 16,45 % powierzchni tego obszaru (w całości na terenie wiejskim Gminy). Grunty leśne w obrębie analizowanego obszaru zajmują znaczną powierzchnię – 1 045 ha (co stanowi 27,77 % gminy, również zdecydowana większość użytków leśnych znajduje się na terenie wiejskim Gminy). Największy udział w powierzchni Gminy (także tylko na obszarze wiejskim Gminy) mają grunty pod wodami, które zajmują 1 081 ha, co stanowi aż 28,73 % powierzchni jednostki. Pozostałe tereny w strukturze użytkowania gruntów zajmują kolejno: grunty pod drogami i zabudowaniami 461 ha oraz pozostałe 556 ha.

Biorąc pod uwagę dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON (stan na rok 2009), na terenie Miasta i Gminy Dziwnów działało 819 podmiotów gospodarczych. Na terenie Gminy najbardziej rozwiniętą sekcją jest sekcja H – Hotele i restauracje, co wskazuje na to, że Dziwnów jest typowo turystyczną Gminą. Ponadto dość duży udział w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych na tym terenie mają podmioty z sekcji G – handel, mechanika pojazdowa i zakłady usługowo – naprawcze, sekcji K – obsługa nieruchomości.

Rolnictwo nie stanowi ważnego działu w gospodarce Gminy Dziwnów. Ogólna powierzchnia użytków rolnych tego obszaru wynosi 619 ha, co stanowi 16,45 % ogólnej powierzchni gruntów Gminy. Nad poszczególnymi typami rolniczego użytkowania ziemi zdecydowanie dominują łąki trwałe oraz grunty orne.

Potencjał usługowy obiektów bazy noclegowej gminy jest dobrze rozwinięty. Większość obiektów czynna jest tylko w sezonie letnim. Wyjątek stanowią ośrodki wypoczynkowo – sanatoryjne czynne przez cały rok w Dziwnowie i Międzywodziu. Usługi w zakresie żywienia i handlu realizowane są przez dobrze rozwiniętą sieć licznych placówek.

Aby urozmaicić pobyt na terenie gminy organizowane są różne imprezy o charakterze rozrywkowym, promocyjnym i kulturalnym. Położenie przygraniczne sprawia, że wielu turystów z zagranicy wybiera Dziwnów jako miejsce wypoczynku. Przez gminę przechodzi czerwony szlak turystyczny prowadzący wzdłuż całego polskiego wybrzeża. Ponadto na jej terenie znajduje się wiele tras turystycznych, które w pełni ukazują jej walory krajoznawcze i turystyczne. Rodzaje wypoczynku na terenie gminy Dziwnów wg preferencji turystów to m.in.: pływanie, odpoczynek bierny (plażowanie), windsurfing, turystyka piesza, turystyka rowerowa, żeglarstwo, wędkarstwo, skutery wodne, łodzie motorowe, gry zespołowe halowe, paralotniarstwo, otwarte obserwacje dzikich ptaków, jeździectwo.

2.2. CHARAKTERYSTYKA PRZYRODNICZA MIASTA I GMINY

Gmina Dziwnów położona jest na wąskim pasie mierzei długości 17 km i od 0,5 do 3,5 km szerokości, pomiędzy dwoma środowiskami wodnymi tj. morzem Bałtyckim i akwatorium cieśniny Dziwny. Rejon ujścia rzeki Dziwny do Bałtyku to środkowa część obszaru gminy, która rozdziela gminę na część lądową i na obszar leżący na wyspie Wolin.

W południowo - wschodniej części gminy rozciąga się wysoczyzna denno – morenowa, falista, która leży w zasięgu Pobrzeża Trzebiatowskiego. Wysoczyzna zbudowana jest z gliny zwałowej i osadów fluwio-glacialnych, od strony wybrzeża tworzy strome klify o wysokości 5 – 10 m. Zaznacza się proces niszczenia wybrzeża klifowego typowy dla całego wybrzeża Bałtyku. Wysoczyzna denno - morenowa pocięta jest przez doliny, obniżenia rynnowe, obniżenia bezodpływowe, częściowo zajęte przez torfy.

Rzeźba obszaru badań jest bardzo silnie przekształcona antropogenicznie, szczególnie w strefach zurbanizowanych Dziwnowa, Międzywodzia, Dziwnówka i Łukęcina. W rejonie Dziwnowa brzeg morski i brzeg Dziwny chronią umocnienia brzegowe: ostrogi, nasypy i refulatory. Na wschód od Dziwnówka znajdują się wyrobiska po eksploatacji porwaków kredowych, a w strefie przybrzeżnej rzeźba przekształcona jest licznymi pozostałościami umocnień wojskowych (okopy i schrony).

Gmina Dziwnów składa się z położonej na północnym wschodzie wysoczyzny dennomorenowej falistej zbudowanej z gliny zwałowej i piasków naglinnych przykrytych w obniżeniach torfami, a w strefie wybrzeża osadami eolicznymi. Położoną na południowym zachodzie mierzeję budują morskie i rzeczne osady piaszczyste, przykryte piaskami eolicznymi. Teren jest silnie przekształcony antropogenicznie. Na wykształcenie osadów czwartorzędowych i współczesną morfologię terenu największy wpływ wywarły tektonika podłoża czwartorzędu, rozwój i zanik kolejnych lądolodów plejstoceńskich, a szczególnie ostatniego oraz działalność morza w środkowym holocenie.

Na terenie Gminy obowiązują dwie koncesje, na eksploatację: ropy naftowej i wody leczniczej.

Na przeważającej części obszaru gminy występują gleby bielcowe na podłożu luźnych piasków o genezie fluwio-glacialnej. W strefach obniżień wytworzyły się gleby murszowe i deluwialne (torfowe i mułowo - bagienne). Większość gleb charakteryzuje się odczynem zasadowym, a nawet silnie zasadowym (pH>8). Jednak gleb tych nie można zaliczyć do słonych. Na terenie gminy nie występują kompleksy gleb wysokiej jakości. Gleby

o największej przydatności dla rolnictwa występują na niewielkich powierzchniach, w pasach nadbrzeżnych po obu stronach Dziwny.

Na terenie prawobrzeżnej zlewni Dziwnej nie wykształcił się żaden Główny Zbiornik Wód Podziemnych, co w istotny sposób wpływa na to, że ilość wody jest niewystarczająca, brakuje perspektyw i możliwości intensyfikacji poboru wody z ujęcia Strzeżewo. Zalecana jest ostrożna eksploatacja tego ujęcia. Analizując poziom tego zwierciadła należy podkreślić, że na obszarze wyspy występuje większe zróżnicowanie głębokości w stosunku do ładu stałego. Część zachodnia gminy to obszar półwyspu Międzywodzkiego – wschodniego cypla wyspy Wolin. Jest to obszar posiadający bardzo specyficzny system krążenia wód, przy czym występują tutaj powiązania i korzystanie z tych samych zasobów wspólnie z gminą Wolin. W rejonie tym głębokość zalegania pierwszego poziomu wód podziemnych na większym obszarze nie przekracza 1 m po powierzchnię terenu. Są to obszary płaskie przyległe bezpośrednio do Zalewu Kamieńskiego. Na obszarze wydmowym zwierciadło wody osiąga rzędne 2,5 – 2,7 m pod poziomem terenu.

Powierzchnia wód stanowi około 1/3 powierzchni całej gminy Dziwnów. W skład sieci hydrograficznej gminy wchodzi: cieśnina Dziwna, jez. Wrzosowskie i Zalew Kamieński. Sieć rzeczna gminy jest bardzo słabo rozwinięta. Na terenie gminy nie występują rzeki, czy też większe cieki wód powierzchniowych z wyjątkiem ujściowego odcinka Lewińskiej Strugi i kanałów. Obszar gminy jest jednak silnie drenowany. Główną linią drenażu jest brzeg Morza Bałtyckiego oraz Zalewu Kamieńskiego. W Dziwnówku i Międzywodziu znajdują się źródła solankowe i jodowo – bromowe. Zbiornikiem wodnym jest też jez. Martwa Dziwna, będące zamkniętym starorzeczem cieśniny Dziwna. Występują także niewielkie zagłębienia terenu (obszary bezodpływowe) okresowo zalewane w okresie podwyższonego stanu wód.

Wschodni rejon gminy drenowany jest poprzez system rowów melioracyjnych. W gminie system rowów odwadniających nastawiony jest głównie na odwadnianie, nawadnianie nie jest celem utrzymywania systemu melioracji, co powoduje powstawanie niekorzystnych aspektów melioracji. Nieuwzględnianie potrzeb nawadniania wybranych obszarów powoduje deregulacje stosunków wodnych na terenie gminy. Na tym terenie zmeliorowanych jest 190 ha gruntów ornych i 159 ha użytków rolnych.

Obszar Gminy Dziwnów jest zagrożony występowaniem powodzi typu:

- zatorowego, która spowodowana może być zablokowaniem koryta rzeki śryżem lub lodem, a w konsekwencji prowadzić do spiętrzenia wody i zalania okolicznych terenów,
- sztormowego, która występuje na wybrzeżu morskim i jest spowodowana spiętrzeniem wód w odcinkach ujściowych rzek przez wiatry wiejące od morza, co utrudnia odpływ wód rzecznych.

Klimat Dziwnowa oznacza się cechami charakterystycznymi dla klimatu morskiego. Gmina położona jest na wybrzeżu Morza Bałtyckiego oraz na drodze częstych wędrowek układów niżowych znad Atlantyku, a tym samym związanych z nim mas powietrza polarno - morskiego. Wynika stąd duża zmienność pogody. Gmina leży w obrębie regionu klimatów bałtyckich, do dzielnicy Szczecińskiej oraz zachodniej - bałtyckiej. Klimat taki charakteryzuje się dość ciepłymi i łagodnymi zimami oraz na ogół chłodnym latem. Zimy są łagodne i zaczynają się dopiero w styczniu. Lata nie są upalne i również zaczynają się później niż na obszarze reszty kraju. Średnia temperatura powietrza w ciągu roku wynosi 8,5°C. Temperatura powierzchniowej warstwy wody w lipcu i sierpniu osiąga 17 - 20°C. Maksymalne nasłonecznienie dobowe w okresie letnim wynosi 5 godzin. Najwięcej dni słonecznych notuje się od maja do sierpnia. Pogoda jest zmienna, a średnia opadów wyższa niż w głębi kraju.

Roślinność Miasta i Gminy Dziwnów znajduje się w następujących jednostkach przyrodniczych: Kraina Przyrodniczo - Leśna – Bałtycka; Dzielnice Przyrodniczo - Leśne – Pasa Nadmorskiego i Niziny Szczecińskiej. Według wykonanej waloryzacji przyrodniczej, na terenie gminy opisano 533 gatunki roślin. Dominują żyzne środowiska podmokłe oraz pas nadmorski, tak więc większość flory reprezentowana jest przez gatunki w obrębie tych siedlisk. Na terenie gminy Dziwnów grunty leśne zajmują powierzchnię 1 045, z czego 977 ha to lasy. Stanowią one 25,9 % powierzchni Gminy. Tereny leśne zlokalizowane są wzdłuż całego wybrzeża morskiego, tworząc największy kompleks pomiędzy pasem wydm, a drogą wojewódzką. Niewielkie enklawy lasu znajdują się w rejonie Międzywodzia i Łukęcina. Lasy na terenie gminy mają statut lasów ochronnych. Lasy nadmorskie charakteryzują się przewagą drzewostanów średnich klas wiekowych, korzystnym mikroklimatem i walorami krajobrazowymi. Są to lasy o różnych siedliskach, obserwuje się zjawisko penetracji turystycznej lasów. Lasy nadbrzeżne położone są w rejonie pasa technicznego Urzędu Morskiego.

Na terenie Miasta i Gminy Dziwnów zlokalizowane są następujące obiekty zieleni urządzonej: parki w Międzywodziu - park przy ul. Wojska Polskiego i ul. Parkowej oraz parki w Dziwnowie - park przy ul. Henryka Sienkiewicza, ul. Kaprała Koniecznego, ul. Adama Mickiewicza.

Na terenie Gminy Dziwnów są ustanowione następujące formy ochrony przyrody:

- Woliński Park Narodowy,
- użytek ekologiczny Marta Dziwna,
- obszary Natura 2000: Ujście Odry i Zalew Szczeciński, Wolin i Uznam, oraz Ostoja na Zatoce Pomorskiej i Zatoka Pomorska obejmujące obszary morskie (leżące poza terenem gminy).

Woliński Park Narodowy obejmuje ogólnie cenne obszary położone w obrębie miasta Świnoujścia i Gminy Międzyzdroje, Wolina i Dziwnowa, w obrębie Wyspy Wolin, Zatoki Pomorskiej, Zalewu Szczecińskiego i Deltę Wstecznej Świny. Flora roślin naczyniowych Parku liczy ponad 1 300 gatunków, i kilka-kilkanaście tysięcy gatunków zwierząt. Część z nich to gatunki mające tu jedno z niewielu polskich stanowisk. Świat roślin i zwierząt rozwinął się we wzajemnej współzależności z innymi elementami środowiska naturalnego. Obszar ten odznacza się również bogactwem zespołów roślinnych, których wyróżniono ponad 60. Osobliwościami przyrodniczymi na terenie wyspy są paprocie - długosz królewski i pióropusznik strusi, owadożerna rosiczka okrągłolistna, liczne widłaki, mikołajek nadmorski rosnący na wydmach, storczyki rosnące w runie buczyn nadmorskich i boru bażynowego. Z krzewów wspomnieć należy bluszcz pospolity, wiciokrzew pomorski, jarząb brekinie. W środowisku wodnym spotykamy grzybieńczyk wodny i biały, poryblin jeziorny.

Jak już wspomniano na terenie Gminy Dziwnów znajdują się potencjalne specjalne obszary Natura 2000. Sieć obszarów Natura 2000 to spójna funkcjonalnie europejska sieć ekologiczna, tworzona w celu zachowania rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej:

- Zatoka Pomorska (PLB 99003)

Zajmuje obszar o powierzchni 309 155 ha. Ostoja ta obejmuje centralną część Zatoki Pomorskiej na odcinku od Świnoujścia do Łazów. Południowa granica tej ostoji przebiega po linii brzegowej Bałtyku wyznaczonej na podstawie odrębnych przepisów. Jest to ostoja ptaków o znaczeniu kontynentalnym. Obszar graniczy z Gminą Dziwnów. Jest to obszar istotny dla ptaków zimujących na wodach południowych Bałtyku: lodówek, markaczek, nurów, perkoza rogatego oraz szlachara.

- Ujście Odry i Zalew Szczeciński (PLH 320018)
Zajmuje powierzchnię 52 612 ha. Obejmuje w większości wody Zalewu Szczecińskiego i Dziwny. Wyłączony jest obszar zwartej zabudowy Gminy. Obszar ten w zdecydowanej większości chroni priorytetowe siedlisko płytkich zatok i jezior przymorskich wraz z charakterystyczną florą i fauną.
- Wolin i Uznam (PLH 320019)
Obejmuje obszar 30 792 ha wysp Wolin i Uznam wraz z pasem wód przybrzeżnych na długości 5 km pomiędzy Karnolicami, a Lubinem. Obejmuje zachodnią część Gminy, tereny lądowe oraz część wód Zalewu Szczecińskiego, jak i przylegające do granicy Gminy wody Zatoki Pomorskiej (w granicach WPN).
- Ostoja na Zatoce Pomorskiej (PLH 99002)
Obejmuje obszar około 242 533 ha przybrzeżnych wód Bałtyku w Zatoce Pomorskiej. Południowa granica obszaru biegnie po linii brzegowej wyspy Wolin. Jest to obszar płytkiej zatoki bogaty w zespoły makroalg zróżnicowanego typologicznie dna, miejsce ważne dla rozrodu wielu gatunków ryb.

2.3. INFRASTRUKTURA MIASTA I GMINY

Mieszkańcy Miasta i Gminy Dziwnów zaopatrywani są w wodę do celów bytowych z komunalnych ujęć wody eksploatowanych przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji, ul. Mickiewicza 19, 72 – 420 Dziwnów.

Ujęcia wód eksploatowane przez ZWiK Dziwnów i zaopatrujące w wodę mieszkańców Miasta i Gminy Dziwnów:

1. Ujęcie Strzeżewo (Gm. Kamień Pomorski) - zaopatruje miejscowości: Strzeżewo, Strzeżewko, Wrzosowo, Dziwnów, Dziwnówek (posiada SUW, teren ochrony bezpośredniej i pośredniej, zatwierdzone zasoby eksploatacyjne – 350 m³/h),
2. Ujęcie Łukęcin (Gm. Dziwnów) - zaopatruje miejscowość Łukęcin (posiada SUW, teren ochrony bezpośredniej, zasoby eksploatacyjne – 42 m³/h),
3. Ujęcie Kołczewo – Świętość (Gm. Wolin) - zaopatruje miejscowości: Międzywodzie, Zastań i Świętość (nie posiada SUW, w trakcie opracowywania dokumentacji ustalającej teren ochrony ujęcia).

Ponadto Starosta Kamieński wydał 4 pozwolenia wodnoprawne na pobór wód podziemnych z ujęć zlokalizowanych w Łukęcinie, pozwolenia są wydane dla ośrodków wczasowych.

Dane na temat sieci wodociągowej przedstawiają się następująco:

- długość sieci wodociągowej – 32 km,
- ilość i długość połączeń wodociągowych – 924 szt. i 16,4 km,
- ludność korzystająca – w sezonie ok. 4 900, poza sezonem ok. 4 022.

Na terenie Miasta i Gminy Dziwnów funkcjonuje system zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych poprzez systemy kanalizacji eksploatowane przez ZWiK Dziwnów.

Dane na temat sieci kanalizacyjnej przedstawiają się następująco:

- długość sieci kanalizacyjnej – 25,2 km,
- ilość i długość połączeń wodociągowych – 858 szt. i 13,5 km,
- ludność korzystająca – w sezonie ok. 42 000, poza sezonem ok. 4 500.

Dla gminy Dziwnów wyznaczono Aglomerację Dziwnów na podstawie Rozporządzenia Nr 23/2006 Woj. Zachodniopomorskiego z dn. 16.02.2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Dziwnów (Dz. Urz. Województwa Zachodniopomorskiego Nr 26

poz. 437). Wyznaczono aglomerację Dziwnów o liczbie RLM 27 200 z oczyszczalnią w miejscowości Międzywodzie. Aglomerację tworzą miejscowości: Dziwnów, Międzywodzie, Dziwnówek, Łukęcin, Wisetka, Kołczewo, Żółwino, Warnowo, Łowno, Zastań, Granik, Rekowo, Chynowo, Łojczyń, Domysłów oraz północno – wschodni obszar gminy Międzyzdroje (ośrodki wypoczynkowe Grodno I i II).

W Mieście i Gminie Dziwnów nie prowadzi się ewidencji zbiorników bezodpływowych. Według danych Urzędu Miejskiego, większość zbiorników w gminie została zlikwidowana ze względu na skanalizowanie obszaru. Z danych przekazanych przez Starostwo Powiatowe wynika, że na tym terenie nie zgłoszono jak dotąd budowy przydomowej oczyszczalni ścieków.

Na terenie Miasta i Gminy Dziwnów zlokalizowana jest jedna oczyszczalnia ścieków w Międzywodziu. Eksploatatorem obiektu jest ZWiK w Dziwnowie. Gminę Dziwnów, ze względu na jej wczasowy charakter cechuje sezonowość, czego konsekwencją jest duża dysproporcja powstawania nieczystości płynnych. Komunalna oczyszczalnia ścieków w Międzywodziu, której użytkownikiem jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Dziwnowie jest nowoczesną oczyszczalnią mechaniczno - biologiczną i największym tego typu obiektem na wyspie Wolin. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Lewińska Struga, a dalej Zalew Kamieński. Przeciętny dobowy odpływ ścieków wynosi ok. 1 700 m³/d, w sezonie letnim, w miesiącach VII - VIII szacowany jest na 4 000 – 6 000 m³/d. Do oczyszczalni doprowadzane są ścieki z Międzywodzia, Dziwnówka i Dziwnowa, a także z miejscowości Wisetka, Kołczewo, Zastań, Chynowo na terenie gminy Wolin.

Gmina Dziwnów zasilana jest na poziomie średniego napięcia siecią elektroenergetyczną z dwóch kierunków: od zachodu z GPZ Reclaw (przez teren gminy Wolin) oraz od południa z GPZ Kamień Pomorski. Sieć napowietrzna 15 kV zasilają stacje transformatorowe 15/0,4 kV w poszczególnych jednostkach osadniczych gminy Dziwnów oraz częściowo gmin sąsiednich. W mieście Dziwnów funkcjonuje sieć kablowa (centrum miasta) i na obrzeżach sieć napowietrzna. Poszczególne miejscowości zasilane są z napowietrznej sieci 15 kV. Według danych GUS, za rok 2008, w mieście Dziwnów z energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu) korzystało 1 292 mieszkańców. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu wynosiło 3 749 MW*h. Zużycie energii elektrycznej w mieście na 1 mieszkańca wynosiło 1 281,8 kW*h, a w przeliczeniu na 1 korzystającego wynosi 2 901,9 kW*h.

Na terenie Gminy Dziwnów funkcjonuje 9 stacji bazowych telefonii komórkowej: w Dziwnowie (dz. ew. nr 249), Dziwnówek (dz. ew. nr 34/138), Międzywodziu (dz. ew. nr 838/4, 752, 275/4) oraz w Łukęcinie (dz. ew. nr 15/2).

Zgazyfikowane są następujące miejscowości: Dziwnówek, Dziwnówek, Łukęcin. Miasto i Gmina Dziwnów zasilane są gazem ziemnym wysokometanowym średniego ciśnienia z gazociągu relacji Trzebiatów – Kamień Pomorski. Gazociąg ten włączony jest do istniejącego gazociągu Odolanów – Mrzeżyno i Wolin - Kamień Pomorski, za pośrednictwem stacji redukcyjno – pomiarowej I – go stopnia w miejscowości Wrzosowo (gmina Kamień Pomorski). Długość gazociągu średniego ciśnienia wynosi 21,225 km, a ilość przyłączy wynosi 244 szt., zajmują długość 6,173 km.

Na obszarze Miasta i Gminy Dziwnów nie występuje scentralizowana gospodarka cieplna. funkcjonuje rozproszony system ogrzewania. Ogrzewanie obiektów i produkcja ciepłej wody użytkowej odbywa się indywidualnie w oparciu o różne źródła energii (węgiel, miał, drewno, w mniejszej ilości gaz płynny i olej opałowy).

Głównym układem komunikacyjnym Miasta i Gminy Dziwnów jest droga wojewódzka nr 102, łącząca tereny nadmorskie, o charakterze trasy turystycznej, często o intensywnym ruchu samochodowym w okresie sezonu letniego. Na terenie Miasta i Gminy znajdują się dwa odcinki dróg powiatowych. Ich stan został określony jako dobry i średni. Sieć dróg powiatowych uzupełnia sieć dróg gminnych, drogi gminne zajmują długość 27,329 km.

2.4. STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.4.1. JAKOŚĆ I ZAGROŻENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Analizując jakość wód ujmowanych dla celów bytowych to w 2009 roku, w Gminie Dziwnów próbki do badań jakości wód były pobierane z następujących punktów: WP Łukęcin, WL ZHP Grunwald Wisetka, WL Berko Sp. z o.o. Łukęcin, WL OWK Chorzowianka Łukęcin, WL OW Bajka Łukęcin, WL OW Pionier Łukęcin, WL ZHP Nowa Sól, WL Skrzat Łukęcin, WL ZHP Żary Łukęcin, WL MOS ZHP Gorzów w Łukęcinie, WL AGH Kraków Łukęcin, WL Wrzos Łukęcin. Najczęściej przekraczаныmi wskaźnikami były: mętność, żelazo, mangan, jon amonowy, enterokoki kałowe (1 raz), ogólna liczba mikroorganizmów po 72 h, ogólna liczba mikroorganizmów po 48 h, bakterie grupy Coli (1 raz), utlenialność z KMnO_4 , barwa, odczyn pH.

Na terenie Gminy Dziwnów nie ma zlokalizowanych punktów monitoringu wód podziemnych. Najbliższy punkt znajduje się w Międzyzdrojach. Według danych WIOŚ z lat 2006 – 2007, jakość wód określono na II klasę czystości.

Na terenie Miasta i Gminy Dziwnów jest zlokalizowane składowisko odpadów innych niż niebezpieczne, które w sposób negatywny może oddziaływać na wody podziemne. Składowisko w Międzywodziu zajmuje powierzchnię 2,5 ha. Położone jest na działkach ewidencyjnych nr 217/24, 217/25 i jest oddalone o około 1 km na wschód od zabudowy mieszkaniowej w Międzywodziu oraz około 2,5 km na zachód od cieśniny Dziwny. Odległość od linii brzegowej Zalewu Kamieńskiego wynosi około 750 m. Składowisko zostało zamknięte decyzją Starosty Powiatowego nr BOŚ.7167-1/2003 z dn. 23.10.03 r. (wraz z decyzjami zmieniającymi). Planowany termin zakończenia rekultywacji to 30.09.11 r. W system sieci monitoringowej wchodzi następujące punkty obserwacyjne: 4 piezometry monitorujące jakość wód podziemnych (P1, P2, P3, P4), 1 punkt obserwacyjny monitorujący jakość wód powierzchniowy (zbiornik naturalny). W 2009 r. w oparciu o otrzymane uśrednione wyniki badań w P2, P3 i P4 odnotowano stężenia OWO na poziomie V klasy. Zauważono wyższe średnie wartości PEW (II klasa w P3 oraz V klasa – P2 i P4). Pozostałe badane wskaźniki posiadały wartości charakterystyczne dla wód I klasy. W stosunku do badań z 2008 r. odnotowano w II serii pomiarowej duży spadek PEW w P1. W P3 w obu seriach zanotowano obniżenie stężeń OWO. Wody powierzchniowe badano w dwóch seriach pomiarowych. W drugiej serii pomiarowej (w październiku) stwierdzono wzrost wartości PEW oraz niższe stężenia OWO. Pozostałe wskaźniki posiadały zbliżone wartości w całym cyklu pomiarowym. Porównując wyniki z poprzedniego roku zauważono sezonowe wahania wartości PEW oraz OWO.

WIOŚ w Szczecinie bada wody przybrzeżne i przejściowe (Zalewów). Dane dotyczące Gminy pochodzą z punktów pomiarowych: ujście Dziwny (wody przejściowe),

Zalew Kamieński (wody przejściowe), Dziwna – Świna (wody przybrzeżne). Wody badane w jednolitych częściach wód oraz punktach pomiarowych. W 2008 roku stan wód został uznany za zły.

Z danych PSSE w Kamieniu Pomorskim wynika, że na terenie Miasta i Gminy Dziwnów znajdują się 4 kąpieliska morskie, na których prowadzone są badania jakości wód. Są to: Międzywodzie, Dziwnówek, Dziwnów, Łukęcin, Podczas badań najczęściej przekraczającymi wskaźnikami były: bakterie grupy coli, BZT₅, pałeczki Salmonelli.

2.4.2. ZAGROŻENIA GLEB

Gleby narażone są na degradację w związku z rozwojem rolnictwa i sieci osadniczej. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Czynnikiem, który może w sposób mechaniczny zdegradować pokrywkę glebową jest nie tylko działalność rolnicza, ale również eksploatacja kopalni. Konieczna jest kontrola eksploatacji kopalni (także tej niekoncesjonowanej), ponieważ powoduje ona duże zniszczenie powierzchni gleby. Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także: rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne.

Jednym z głównych czynników zmian w strukturze chemicznej gleb jest rolnicze użytkowanie, które może powodować nadmierne przechodzenie składników pokarmowych, takich jak fosfor, potas i magnez do gleby, a tym samym dalej do wód podziemnych. Niewłaściwe używanie nawozów naturalnych i mineralnych może spowodować poważne straty w środowisku.

2.4.3. JAKOŚĆ I ZAGROŻENIA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Na terenie Gminy Dziwnów nie ma zlokalizowanych punktów monitoringu powietrza. Najbliższy punkt znajduje się w Kamieniu Pomorskim. Wyniki badań z punktu zlokalizowanego z Kamienia Pomorskiego nie mogą być traktowane jako reprezentatywne dla całego obszaru powiatu, ponieważ miasto charakteryzuje się większym rozwojem komunikacyjnym i urbanizacyjnym w porównaniu z obszarami położonymi nad morzem, w odległości od centrum powiatu. Jednak biorąc pod uwagę, że Dziwnów to typowo turystyczna Gmina, natężenie ruchu pojazdów, w szczególności w sezonie letnim, jest porównywalne do natężenia komunikacyjnego w mieście Kamień Pomorski.

Na terenie Miasta i Gminy Dziwnów dominują źródła emisji zanieczyszczeń pyłowo – gazowych. Większość emitowanych zanieczyszczeń pochodzi z instalacji służących ogrzewaniu budynków oraz wody użytkowej. Wśród emitowanych zanieczyszczeń dominują: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla oraz pył zawieszony. Większość emisji ciepłowniczej dotyczy indywidualnych siedlisk gospodarczych, w których zainstalowane są piece o niewielkiej mocy. W zdecydowanej większości zabudowań paliwem jest węgiel kamienny. Jednak to właśnie emisja z pojedynczych posesji, instytucji w sposób zdecydowany wpływa na stan sanitarny powietrza. Mniejszym problemem z punktu widzenia lokalnych parametrów czystości powietrza jest niska emisja na terenach zabudowy luźnej, gdyż istnieją tam lepsze warunki przewietrzania i depozycji zanieczyszczeń. Zwiększona emisja zanieczyszczeń pyłowo - gazowych w zdecydowanej części dotyczy sezonu

grzewczego. Ważnym czynnikiem zanieczyszczającym powietrze przez cały rok jest rozwój komunikacji samochodowej, a wraz z nią ciągła emisja dwutlenku węgla, tlenu azotu, węglowodorów, związków ołowiu. Biorąc pod uwagę fakt, że przez Miasto i Gminę Dziwnów przechodzi główny szlak komunikacyjny (droga wojewódzka nr 102) łączący tereny nadmorskie, o charakterze trasy turystycznej, emisja zanieczyszczeń spalinowych jest zwiększona wzdłuż tego ciągu komunikacyjnego. Największe natężenie ruchu samochodowego obserwuje się w okresie sezonu letniego. Zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł technologicznych mają charakter marginalny, ponieważ w Gminie nie ma rozwiniętego przemysłu. Stan czystości powietrza na terenie Miasta i Gminy Dziwnów spowodowany jest przede wszystkim emisją zanieczyszczeń ze źródeł znajdujących się na terenie Gminy, ale także pochodzących z terenów sąsiednich.

Innym czynnikiem zanieczyszczającym powietrze w Gminie mogą być odory. Głównym emitorem odorów na terenie Miasta i Gminy Dziwnów może być oczyszczalnia ścieków w Międzywodziu, głównie ze względu na powstające osady. Ze względu na lokalizację oczyszczalni w znacznej odległości od zabudowań problem ten nie wymaga rozwiązania.

2.4.4. ZAGROŻENIE HAŁASEM, POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI ORAZ POWAŻNYMI AWARIAMI

Hałas jest obecnie traktowany jako jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Z uwagi na niewielkie uprzemysłowienie Gminy źródeł hałasu przemysłowego jest niewiele. Dużo większe znaczenie ma hałas komunikacyjny. Stanowią go przede wszystkim źródła liniowe związane z komunikacją drogową. Na terenie Gminy hałas komunikacyjny kształtowany jest przede wszystkim przez: drogi wojewódzkie nr 102 i 107, drogi powiatowe oraz gminne w mniejszym stopniu.

Najbardziej intensywnym z notowanych na terenie Gminy źródeł hałasu jest hałas związany z działalnością gastronomiczną – rozrywkową (urządzenia nagłaśniające) prowadzoną w miejscowościach wypoczynkowych, głównie w okresie sezonu letniego, w szczególności w mieście Dziwnów.

Na terenie Gminy nie prowadzono badań poziomu pól elektromagnetycznych. Na terenie Gminy Dziwnów jest 9 stacji bazowych telefonii komórkowej. W przypadku tego rodzaju stacji oraz wież antenowych pola elektromagnetyczne są wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach. Należy jednak mieć na uwadze, że oddziaływanie promieniowania na środowisko będzie stale wzrastać, co jest związane z postępowaniem cywilizacyjnym. Przez teren Miasta i Gminy Dziwnów przebiegają linie elektroenergetyczne. W krajowych przepisach dopuszcza się występowanie pochodzących od linii elektroenergetycznych pól elektrycznych o natężeniach mniejszych od 1 kV/m m.in. na obszarach zabudowy mieszkaniowej. Z punktu widzenia ochrony środowiska człowieka istotne więc mogą być linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110 kV, bądź wyższych. Zasięg promieniowania mogącego wpływać niekorzystnie na człowieka sięga do 40 m po obu stronach linii. Trzeba też wziąć pod uwagę, że napowietrzne linie elektroenergetyczne mogą oddziaływać niekorzystnie na ptaki, które rozbijają się o linie, a także wpływać niekorzystnie na krajobraz.

Na obszarze Gminy Dziwnów zagrożenia nadzwyczajne mają względnie marginalne znaczenie, co jest spowodowane głównie brakiem na większą skalę przemysłu, który

wykorzystuje niebezpieczne substancje, może powodować awarię instalacji itp. Do miejsc, gdzie istnieje możliwość wystąpienia awarii należy zakwalifikować głównie stacje paliw. Do miejsc, gdzie istnieje możliwość wystąpienia awarii należy zakwalifikować głównie stacje paliw. Na terenie gminy Dziwnów zlokalizowano stację paliw PKN Orlen, w centrum miasta Dziwnów.

Analizując sytuację w Gminie Dziwnów należy stwierdzić, że ryzyko wystąpienia poważniejszej awarii na terenie Gminy występuje, choć nie jest bezpośrednio związane z aktywnością gospodarczą, jaka ma miejsce na jej terenie. Ze względu na brak zakładów przemysłowych, które taką awarię mogłyby zostać dotknięte, źródeł zagrożeń należy głównie upatrywać więc poza granicami gminy. Źródłami awarii przemysłowych poza terenem gminy z możliwością oddziaływania mogą być np. jednostki pływające na Morzu Bałtyckim.

III. OCENA SKUTKÓW ODDZIAŁYWANIA ZAPISÓW PROGRAMU NA POSZCZEGOLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

3.1. ANALIZA ZAPISANYCH CELÓW STRATEGICZNYCH

Charakter omawianego dokumentu z założenia jest proekologiczny. Jednak realizacja niektórych zamierzeń, jakkolwiek w skali regionalnej uzasadnionych pod względem ekologicznym, w skali lokalnej może skutkować wystąpieniem negatywnych oddziaływań środowiskowych. Dlatego też ważne jest przedstawienie pozytywnych i negatywnych skutków realizacji POŚ. Wyniki oceny odniesiono do celów i kierunków określonych dla poszczególnych zagadnień środowiskowych przedstawionych w projekcie ocenianego dokumentu. Oceną objęto główne komponenty i cechy środowiska: powietrze, klimat, wody powierzchniowe i podziemne, gleby, rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność, krajobraz, powierzchnia ziemi, zdrowie ludzi, zasoby naturalne, dobra materialne.

Zastosowano następujące oznaczenia w macierzach:

- oddziaływanie pozytywne +
- oddziaływanie negatywne -
- oddziaływanie neutralne 0

3.1.1. ANALIZA CELÓW STRATEGICZNYCH ZAPISANYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY DZIWNÓW

Cel ekologiczny - MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY WODNO - ŚCIEKOWEJ DLA ZAPEWNIENIA LEPSZEJ OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

1. *Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, zgodnie z planami inwestycyjnymi i projektowymi, opracowywanie dokumentacji projektowych i technicznych.*
2. *Modernizacja istniejącego ujęcia wód wraz ze SUW. Likwidacja małych ujęć wód. Zabezpieczenie nieeksploatowanych ujęć.*
3. *Budowa kanalizacji sanitarnej, zgodnie z planami inwestycyjnymi i projektowymi (planami Aglomeracji Kanalizacyjnych), opracowywanie dokumentacji projektowych i technicznych.*
4. *Stworzenie i aktualizacja ewidencji istniejącej sieci kanalizacji deszczowej, projekty*

rozbudowy tej sieci oraz budowa systemu kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi, w szczególności w mieście.

5. Pełne zewidencjonowanie funkcjonujących jeszcze zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych oraz aktualizacja ewidencji i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania.

6. Modernizacje oczyszczalni ścieków oraz przepompowni ścieków zgodne z wymogami Unii Europejskiej oraz Planami Aglomeracji.

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobry materiał
1.	0	+	0	0	0	0	0	- / 0	+	0	+
2.	0	+	+	0	0	0	0	0	+	0	+
3.	+	+	+	0	0	0	0	- / 0	+	0	+
4.	0	+	0	0	0	0	0	- / 0	0	0	+
5.	0	+	+	0	0	0	0	0	+	0	0
6.	+	+	+	0	0	0	0	0	+	+	+

Cel ekologiczny - ZACHOWANIE, WŁAŚCIWE WYKORZYSTANIE ORAZ ODNAWIANIE I PRZYWRACANIE DO STANU WŁAŚCIWEGO SKŁADNIKÓW PRZYRODY, W SZCZEGÓLNOŚCI EKOSYSTEMÓW ZACHOWANYCH W STANIE NATURALNYM LUB ZBLIŻONYM DO NATURALNEGO

1. Utrzymanie czystości w miejscach o większym natężeniu ruchu turystycznego (park narodowy) – np. poprzez organizowanie akcji Sprzątania Świata.
2. Ustanawianie (wraz z opracowaniem dokumentacji) nowych form ochrony przyrody, planów ochrony oraz ich wdrażanie.
3. Przestrzeganie procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem, sporządzanie MPZP.
4. Ograniczanie dzikiej turystyki i rekreacji. Wsparcie rozwoju infrastruktury turystycznej i towarzyszącej: budowa i zagospodarowanie ścieżek rowerowych, pieszych i konnych, budowa przystani oraz wyznaczanie i oznakowanie szlaków żeglarskich, rozwój specyficznych dziedzin turystyki (np. agroturystyka), budowa zejść na plaże i infrastruktury – promenady.
5. Aktualizacja danych dotyczących ewidencji obiektów noclegowych na terenie Gminy.
6. Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków.
7. Nadzór nad gospodarką leśną i szkolenie prywatnych właścicieli lasów na temat prawidłowych zasad gospodarki leśnej.
8. Prowadzenie stałego monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki). Ocena dendrologiczna drzewostanu.
9. Tworzenie i realizacja kompleksowych i długoterminowych planów zalesiania terenów z niskimi klasami gleb, obszarów zagrożonych erozją gleb.
10. Sporządzenie inwentaryzacji i uproszczonych planów urządzenia lasu.

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobra materialne
1.	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
2.	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0
3.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4.	0	0	+	+	+	0	+	-	0	0	+
5.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
7.	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
8.	0	0	0	+	+	+	0	0	0	+	0
9.	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0
10.	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0

Cel ekologiczny - OGRANICZENIE PRZEKSZTAŁCENÍ ZIEMI W WYNIKU PROCESÓW NATURALNYCH ORAZ ANTROPOGENICZNYCH

1. Rozpoznawanie, ochrona zasobów kopalin zgodnie z przepisami Prawa geologicznego i górniczego, Prawa ochrony środowiska oraz ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
2. Wzrost liczby profesjonalnych gospodarstw agroturystycznych i stosujących ekologiczne metody upraw.
3. Wykonywanie pomiarów zanieczyszczeń gleb.
4. Ustalenie kierunków rekultywacji terenów po zakończeniu eksploatacji złoża z przywróceniem użytkowych walorów środowiska przez ich właścicieli.
5. Rekultywacja składowiska odpadów – kontynuacja monitoringu.
6. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia powstawania miejsc nielegalnego wydobywania kopalin, ich inwentaryzacja, rekultywacja.
7. Zinwentaryzowanie „dzikich” miejsc składowania odpadów, ich likwidacja i rekultywacja, ustalenie sprawcy.
8. Ochrona strefy brzegowej i zaplecza brzegów morskich.

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobra materialne
1.	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0
2.	0	+	+	+	+	+	0	+	+	+	0
3.	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0
5.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
6.	0	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0
7.	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
8.	0	+	+	0	0	0	0 / -	+	0	0	0

Cel ekologiczny - ZAPEWNIENIE WYSTARCZAJĄCEJ ILOŚCI WODY O ODPOWIEDNIEJ JAKOŚCI UŻYTKOWEJ ORAZ OCHRONA PRZED POWODZIĄ

1. Zwiększenie udziału wód powierzchniowych w ramach tzw. małej retencji (realizowanie Programu Małej Retencji do roku 2015 na terenie Województwa Zachodniopomorskiego opracowanego przez ZZMIUW).

2. Inwentaryzacja i likwidacja miejsc zrzutu ścieków nieoczyszczonych.
3. Edukacja ekologiczna rolników w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.
4. Ograniczanie odpływu związków biogenych ze źródeł rolniczych, ogrodów działkowych.
5. Modernizacja, rozbudowa, ocena i utrzymywanie w sprawności urządzeń melioracyjnych – regulacja stosunków wodnych na gruntach użytkowanych rolniczo (melioracje szczegółowe).
6. Monitorowanie stanu sanitarnego kąpielisk na terenie Gminy, współpraca z Powiatową Inspekcją Sanitarną.
7. Kontrola i ochrona wód powierzchniowych oraz ich otoczenia.
8. Realizacja planu ochrony przed powodzią w przypadku jej wystąpienia. Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za stan infrastruktury przeciwpowodziowej.

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobry materialne
1.	+	+	+	0	0	+	+	0	0	+	0
2.	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	0
3.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0
4.	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	+
6.	0	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0
7.	0	+	0	+	+	+	0	0	+	+	0
8.	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Cel ekologiczny - UTRZYMANIE STANDARDÓW JAKOŚCI POWIETRZA, REDUKCJA EMISJI PYŁÓW, GAZÓW I ODORÓW

1. Modernizacja istniejących kotłowni - dalsze wprowadzanie ekologicznych źródeł ogrzewania.
2. Ograniczanie emisji odorów (modernizacje, strefy ochrony).
3. Dążenie do stworzenia sieci ciepłowniczej. Stworzenie planu zaopatrzenia w ciepło.
4. Gazyfikacja gminy. Koordynacja działań w zakresie rozbudowy sieci gazowych.
5. Wprowadzanie energii odnawialnej na terenie Gminy.
6. Termomodernizacja budynków szkolnych, placówek oświatowych oraz budynków użyteczności publicznej.
7. Modernizacja i bieżące utrzymanie dróg o charakterze gminnym.
8. Modernizacja dróg powiatowych, wojewódzkich.
9. Wykonywanie pomiarów zanieczyszczeń powietrza.

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobry materialne
1.	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+
2.	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0
3.	+	0	0	0	0	0	0	0 / -	+	+	+
4.	+	0	0	0	0	0	0	0 / -	+	+	+
5.	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+
6.	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+
7.	0	0	0 / -	0 / -	0 / -	0	0	0 / -	+	0	+
8.	0	0	0 / -	0 / -	0 / -	0	0	0 / -	+	0	+
9.	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0

Cel ekologiczny - ZMINIMALIZOWANIE UCIAŹLIWEGO HAŁASU I UTRZYMANIE JAK NAJLEPSZEJ JAKOŚCI STANU AKUSTYCZNEGO ŚRODOWISKA

1. Określenie terenów najbardziej zagrożonych hałasem, gdzie należy prowadzić przedsięwzięcia ochronne w pierwszej kolejności (sporządzenie map akustycznych).
2. Wykonywanie pomiarów emisji hałasu.
3. Modernizacja i budowa dróg (optymalizacja płynności ruchu).

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobry materiał
1.	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0
2.	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0
3.	0	0	0 / -	0 / -	0 / -	0	0	0 / -	+	0	+

Cel ekologiczny - OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI

1. Inwentaryzacja i aktualizacja obiektów emitujących pola elektromagnetyczne.
2. Aktualizacja obszarów, na których stwierdzono występowanie przekroczenia wielkości dopuszczalnych pól elektromagnetycznych, analiza konieczności uchwalenia obszarów ograniczonego użytkowania.
3. Uwzględnienie w studiach uwarunkowań i MPZP pól elektromagnetycznych.

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobry materiał
1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0
2.	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0
3.	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0

Cel ekologiczny - RACJONALIZACJA ZUŻYCIA ENERGII, SUROWCÓW I MATERIAŁÓW ORAZ WZROST UDZIAŁU ZASOBÓW ODNAWIALNYCH

1. Zmniejszenie strat energii, zwłaszcza cieplnej w systemach przesyłowych, poprawy parametrów energetycznych budynków oraz podnoszenie sprawności wytwarzania energii.

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobry materiał
1.	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+

Cel ekologiczny - UPOWSZECHNIENIE IDEI EKOROZWOJU WE WSZYSTKICH SFERACH ŻYCIA ORAZ WDROŻENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ JAKO EDUKACJI INTERDYSCYPLINARNEJ

1. Dofinansowanie corocznych akcji proekologicznych prowadzonych na terenie Gminy, np. „Sprzątanie świata”, „Czyste Plaże” oraz inicjowanie innych akcji.

2. Organizowanie i dofinansowanie szkoleń, zajęć pozalekcyjnych, wyjazdów na tzw. zielone lekcje, festynów ekologicznych, obozów i konkursów.
3. Wdrażanie programu edukacji ekologicznej. Aktualizacja strony internetowej, zakup sprzętu komputerowego do wspomagania systemu gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku, szkolenia dla pracowników Urzędu, zakup materiałów.
4. Aktualizacja Gminnego Programu Ochrony Środowiska.

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobry materialne
1.	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Cel ekologiczny - MINIMALIZACJA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO ORAZ ELIMINACJA RYZYKA DLA ZDROWIA LUDZI W MIEJSCACH NAJWIĘKSZEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO I ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA CHEMICZNEGO LUB BIOLOGICZNEGO

1. Współpraca przy realizacji powiatowego planu zarządzania ryzykiem.
2. Kontrola przewozów substancji niebezpiecznych.

Kierunek	Element środowiska										
	powietrze klimat	wody pow. i podziem.	gleby	rośliny	zwierzęta	bioróżnorodność	krajobraz	pow. ziemi	zdrowie ludzi	zasoby naturalne	dobry materialne
1.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2.	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+

3.2. ODDZIAŁYWANIE ZAPISANYCH DZIAŁAŃ NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I DOBRA MATERIALNE

3.2.1. ODDZIAŁYWANIE NA WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Zapisy Programu, wykluczają możliwość wzrostu zagrożenia wód i ziemi, powodowanego rozbudową sieci wodociągowej, modernizacją stacji uzdatniania wód oraz odprowadzaniem ścieków, przeciwnie – ich realizacja spowoduje uzyskanie oczekiwanych standardów ilości i jakości wód powierzchniowych i podziemnych obszaru.

Cele oraz działania zapisane w POŚ w zakresie ochrony wód będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mogą wystąpić na mniejszą skalę, występować raczej lokalnie, w krótkiej skali czasowej. Na etapie realizacji POŚ przeanalizowane zatem powinny zostać środowiskowe oddziaływania następujących konkretnych przedsięwzięć:

- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej,
- modernizacja SUW w Strzeżewie,

- budowa kanalizacji sanitarnej,
- modernizacja oczyszczalni ścieków.

Przedsięwzięcia te są niewątpliwie proekologiczne i służą ochronie zasobów wód. Na etapie budowy negatywnie mogą oddziaływać w następujący sposób:

- naruszenie powierzchni ziemi,
- zakłócenia ruchu drogowego (oraz związane z tym: zwiększona emisja spalin i hałasu z ruchu samochodowego, pylenie z dróg, zmniejszenie bezpieczeństwa na drodze),
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych mas ziemnych,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych.

Budowa sieci wodociągowej powinna ograniczyć ponadnormatywny pobór wód podziemnych z własnych ujęć. Woda w SUW jest odpowiednio uzdatniana i przygotowywana do spożycia. Natomiast wody pobierane z prywatnych studni nie są badane, a często ich jakość nie powinna pozwalać na ich spożywanie (lokalizacja w pobliżu nieszczelnych zbiorników bezodpływowych).

Budowa kanalizacji również wpłynie przede wszystkim pozytywnie na środowisko Gminy. Należy pamiętać o konieczności modernizacji sieci w przypadku stwierdzenia nieszczelności systemu, ponieważ w takim przypadku może dojść do przedostawania się zanieczyszczeń do gruntu. Budowa kanalizacji deszczowej będzie miała na celu jeszcze większe oczyszczanie wód odprowadzanych do danego odbiornika. Ścieki deszczowe zawierają bardzo wiele toksycznych, chemicznych substancji, które powinny zostać w sposób szczególny oczyszczane.

Należy jednak wziąć pod uwagę możliwe, problematyczne aspekty rozbudowy sieci kanalizacyjnej i możliwy wzrost ścieków dopływających do oczyszczalni. Poprzez zrzut coraz większej ilości oczyszczanych wód do odbiorników, w tym przypadku do Strugi Lewińskiej, a dalej do Zalewu Kamieńskiego, możliwe są zmiany w ich chemizmie i osadzania się zanieczyszczeń w osadach dennych lub w strefie przybrzeżnej. Należy mieć na uwadze, że odprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód objętych obszarami chronionymi wymaga szczególnych wielkości redukcji zanieczyszczeń, w tym również związków fosforu i azotu. Program Ochrony Środowiska przewiduje jednak modernizację oczyszczalni ścieków oraz przepompowni ścieków zgodnie z wymogami Unii Europejskiej (w razie zaistniałych potrzeb) przez co możliwe będzie dostosowanie jej do aktualnych problemów komunalnych w Gminie.

Położenie Gminy i jej turystyczny charakter stwarza potencjalne zagrożenie wystąpienia zanieczyszczeń biologicznych, szczególnie w okresie letnim w sytuacji wzmożonego napływu turystów i okresowego wzrostu ilości punktów gastronomicznych. Nieodpowiedzialna działalność ich właścicieli – niewłaściwe pozbywanie się odpadów, odprowadzanie nieczystości do często nieszczelnych zbiorników (znane są również przypadki pozbywania się nieczystości przez statki stojące na redzie i flotę pasażerską wykonującą rejsy turystyczne), wszystko to może spowodować wystąpienie na znacznych obszarach przybrzeżnych wód morskich oraz Zalewu Kamieńskiego bakterii. Program wprowadza zapisy dotyczące monitorowania stanu jakości wód, podziemnych, powierzchniowych, wód w kąpieliskach, w celu zapobiegania i wychwytywania negatywnych zmian w tym środowisku. Systematyczny monitoring potencjalnych źródeł zanieczyszczeń, wyciąganie stosownych wniosków oraz podejmowanie zdecydowanych działań zapobiegawczych może znacznie zmniejszyć skalę zagrożeń.

Rolnictwo w Gminie Dziwnów nie stanowi ważnego działu gospodarki. Edukacja ekologiczna rolników w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych jest jednak konieczna. Stosowanie zaleceń kodeksu w gospodarstwach pozwoli zachować standardy dotyczące przede wszystkim wymogów związanych z racjonalną gospodarką nawozami, ochroną wód i gleb, zachowaniem cennych siedlisk i gatunków występujących na obszarach rolnych, ochroną walorów krajobrazu. Ważne jest również edukowanie mieszkańców w zakresie stosowania dobrych praktyk na ogródkach działkowych. Zachowanie ich pociągnie za sobą m.in. ograniczenie odpływu związków biogennych z obszarów użytkowanych rolniczo, ochroni przed eutrofizacją.

Powyższe działania będą miały wpływ na zachowanie stanu środowiska, ochrony walorów przyrodniczych oraz różnorodności biologicznej.

3.2.2. ODDZIAŁYWANIE NA POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Ogólne ustalenia Programu wskazują, że jego realizacja nie powinna wpłynąć na pogorszenie stanu zanieczyszczenia powietrza ani obszaru Gminy, ani jego otoczenia. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania transgranicznego, ponadgminnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska.

Takie skutki przyniesie też promocja alternatywnych dla spalania źródeł energii oraz zwiększenie energooszczędności. W tym zakresie istotnym zadaniem jest planowanie termomodernizacji budynków. Zwrócenie uwagi na konieczność kontroli przedsiębiorstw w zakresie emisji gazów i pyłów, w przypadku zaistnienia jakichkolwiek uwag, powoduje, że ochrona środowiska staje się nie tylko zadaniem władz Gminy, ale powinna być objęta większym zainteresowaniem jednostek kontrolujących oraz mieszkańców, którzy często są zagrożeni nadmierną emisją zanieczyszczeń lub odorów w swoim najbliższym otoczeniu.

W razie potrzeby, działające na terenie Gminy przedsiębiorstwa, zakłady i zarządzający obiektami mają ograniczać emisje odorów poprzez modernizacje i tworzenie stref ochronnych. Biorąc pod uwagę, że na terenie Gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków, konieczne jest monitorowanie emisji odorów do środowiska. W szczególności latem, przy dość znacznym obciążeniu oczyszczalni, na skutek napływu ludności do Gminy, emisja odorów z obiektu może być odczuwalna.

Ważnym czynnikiem zanieczyszczającym powietrze w Gminie jest rozwój komunikacji samochodowej. Modernizacje dróg spowodują ograniczenie szkodliwej emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych. Drogi nie są przystosowane do dużego natężenia ruchu turystycznego, dlatego konieczne są ich modernizacje i wyposażenie w infrastrukturę turystyczną.

Rozwój ścieżek rowerowych i ciągów pieszych powinno zachęcić mieszkańców Gminy oraz turystów do ograniczenia korzystania z samochodów podczas pobytu w miejscowościach nadmorskich. Takie postępowanie znacznie ograniczyłoby emisję spalin oraz hałasu w sezonie turystycznym.

3.2.3. ODDZIAŁYWANIE NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI, GLEBY I KRAJOBRAZ

Program Ochrony Środowiska może pozytywnie oraz negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi, a tym samym na gleby oraz krajobraz. Wpływ mogą mieć na to następujące działania zawarte w Programie:

- działalność rolnicza,
- melioracje,
- modernizacja i budowa dróg,
- modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Właściwie prowadzone działania minimalizujące negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi i gleby ograniczą również niekorzystny wpływ złych praktyk rolniczych na komponenty środowiska. Prawidłowe użytkowanie zasobów ziemi (gleb) powinno dodatkowo pozytywnie wpłynąć na środowisko. Nadmierne nawożenie gleb może spowodować przedostawanie się zanieczyszczeń do głębszych warstw wód gruntowych, eutrofizację wód, na co trzeba zwrócić szczególną uwagę. Na poprawę stanu gleb wpłynąć także może wzrost profesjonalnych gospodarstw agroturystycznych, które stosują ekologiczne metody upraw.

Kolejnym działaniem, które powinno wpływać pozytywnie na gleby jest melioracja, jednak i tu może pojawić się niebezpieczeństwo, że przy źle przeprowadzonej melioracji, lub nieregularnych działaniach można doprowadzić do przesuszenia gleb, co jest niewątpliwie oddziaływaniem negatywnym. Biorąc pod uwagę, że stan urządzeń melioracyjnych w Gminie nie jest zadowalający, proponowane działania modernizacyjne powinny spowodować poprawę warunków wilgotnościowych na tym terenie oraz prowadzić do poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Działania negatywne mogą wystąpić na etapie prac budowlanych związanych z powstawaniem infrastruktury technicznej. Nastąpi naruszenie powierzchni ziemi do głębokości wykopów pod infrastrukturę techniczną oraz utworzenie tymczasowych nasypów ziemnych z przekształcanych terenów. Tego typu zmiany są związane z realizacją każdego rodzaju inwestycji budowlanych, uznaje się je więc za nieuniknione w procesie zagospodarowania obszarów. Negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie zatem miało miejsce w krótkim okresie czasu, w trakcie eksploatacji infrastruktury nie powinny już zachodzić przekształcenia.

Nie przewiduje się znaczącego wpływu działań chroniących powierzchnię ziemi na jakość powietrza, krajobraz czy zdrowie ludzi. Na krajobraz mogą jednak wpłynąć negatywnie inne działania chroniące środowisko przyrodnicze, a mianowicie powstawanie ekranów akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Jest to jednak bardzo subiektywne odczucie.

Zdecydowanie pozytywnie na powierzchnię ziemi wpłyną działania z zakresu monitoringu składowiska odpadów w Międzywodziu. Prowadzony regularnie pozwoli kontrolować zanieczyszczenia przedostające się do środowiska, kierunki przedostawania się zanieczyszczeń. W przypadku zaobserwowania przekroczenia niektórych norm możliwe będzie podjęcie natychmiastowych działań zmierzających do poprawy sytuacji.

3.2.4. ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT AKUSTYCZNY, POLA ELEKTROENERGETYCZNE I NA MOŻLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA POWAŻNYCH AWARII

Program Ochrony Środowiska jako działania chroniące środowisko przed wpływem hałasu i pól elektroenergetycznych podaje głównie działania kontrole, monitoring

i przestrzeganie obszarów wolnych od zagospodarowania wokół miejsc narażonych na ekspozycję na te zagrożenia.

Modernizacja ciągów komunikacyjnych o ile, lokalnie i w krótkim okresie czasu może negatywnie wpływać na jakość środowiska, powierzchnię ziemi, roślinność, powietrze, hałas, to w efekcie ma doprowadzić również do zmniejszenia natężenia hałasu na drogach poprzez stosowanie, na przykład cichych nawierzchni. Nie ulega jednak wątpliwości, że hałas komunikacyjny będzie wzrastał, ponieważ na drogach pojawia się coraz więcej samochodów. Proponowany rozwój ścieżek rowerowych, może jednak zmotywować mieszkańców do zamiany środków transportu.

Również budowa ekranów akustycznych może mieć negatywny wpływ na środowisko, zwłaszcza na krajobraz. Możliwa jest jednak ocena i minimalizacja tego wpływu wybierając odpowiednie projekty oraz nadzorując estetyczne wykonanie. Sporadycznie mogą one także zaburzać funkcjonowanie korytarzy ekologicznych. W przypadku takich inwestycji powinno przewidywać się przejścia dla zwierząt. Nieodpowiednio zaprojektowane ekrany akustyczne, wykonane z przezroczystych materiałów, mogą być też przyczyną kolizji z przelatującymi ptakami.

W przypadku pól elektromagnetycznych ważne jest respektowanie przy tworzeniu lub aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stref wolnych od zabudowy – towarzyszących liniom energetycznym. Jest to jedyny skuteczny środek zabezpieczający środowisko przed elektromagnetycznym promieniowaniem. Proponowana inwentaryzacja źródeł promieniowania pozwoli na uwzględnianie tych obszarów.

Tym samym cele i zadania zapisane w POŚ w zakresie ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mają znacznie mniejszą skalę. Wzmocniony powinien być nadzór nad respektowaniem przepisów ochrony środowiska w procesie inwestycyjnym. Część inwestycji związana z klimatem akustycznym, polami elektroenergetycznymi może mieć uboczne, negatywne skutki dla środowiska, możliwa jest jednak ocena i minimalizacja tego wpływu poprzez wybór odpowiednich projektów oraz nadzór wykonania.

Na terenie Gminy nie planuje się inwestycji, które mogą doprowadzić do wystąpienia poważnej awarii. W tej sytuacji Program, z braku potrzeby, nie określa ewentualnych, niezbędnych działań zapobiegawczych. Poważna awaria może być skutkiem rozszczelnienia gazociągów biegnących przez teren Gminy. Konieczny jest zatem monitoring przesyłu gazu ziemnego w tej sieci oraz uwzględnianie przebiegu gazociągu przy lokalizacji inwestycji. Proponuje się, aby wzmocnić kontrolę transportu substancji niebezpiecznych przez teren Dziwnowa, tak aby zapobiegać potencjalnym awariom. Zapisy dotyczące modernizacji dróg niewątpliwie wpłyną także na poprawę bezpieczeństwa na drogach, a tym samym na bezpieczeństwo transportowanych substancji i materiałów. Biorąc pod uwagę, że przez teren Gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, drogi wojewódzkie 102 i 107, możliwe jest zaistnienie poważnej awarii związanej z uwolnieniem niebezpiecznej substancji. Może to również nastąpić na skutek kolizji na Morzu Bałtyckim podczas której może nastąpić rozszczelnienie zbiorników, w którym przewożoną są niebezpieczne substancje. Sytuacja taka może spowodować zagrożenie skażeniem terenu i ludności zamieszkującej wzdłuż głównych dróg transportowych. W wyniku awarii i rozszczelnienia statków przewożących produkty ropopochodne, możliwe jest zanieczyszczenie wód przybrzeżnych i plaży.

3.2.5. ODDZIAŁYWANIE NA FAUNĘ I FLORE

Proponowane działania ochronne i wzbogacające bioróżnorodność Gminy Dziwnów nie wpłyną negatywnie na środowisko przyrodnicze obszaru. Przede wszystkim zgodnie z planowanymi działaniami powinien nastąpić wzrost obszarów zalesionych lub zadrzewionych. Będzie to skutkowało nie tylko ogólnym wzrostem powierzchni zielonych w Gminie, ale również lepszą retencją wody, ochroną gleb, poprawą lokalnych warunków topoklimatycznych, tworzeniem zwartych powierzchni biologicznie czynnych czy ciągów korytarzy ekologicznych.

Należy podkreślić, że zapisy Programu zapewniają także wymaganą ochronę terenom zieleni urządzonej. Założono ochronę i pielęgnację obszarów zadrzewień, zakrzewień oraz parków, tak aby spełniały nadal swoje funkcje oraz stanowiły atrakcję dla mieszkańców przez kolejne lata, będąc obrazem historii tego terenu. Program wskazuje również zadania, które mają na celu ochronę obszarów prawnie chronionych. Ograniczenie dzięki turystyki i rekreacji poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i towarzyszącej także uchroni florę i faunę przed nadmierną i niekontrolowaną penetracją turystyczną. Biorąc pod uwagę dużą presję na tereny leśne, należy stale prowadzić prace pielęgnacyjne w zakresie utrzymania i hodowli lasu.

3.2.5.1. OCENA WPŁYWU PROGRAMU NA OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE

Program Ochrony Środowiska zawiera wiele zapisów dotyczących ochrony obszarów prawnie chronionych na terenie Gminy. Będzie to skutkowało poprawą bioróżnorodności na tym obszarze i ochroną najbardziej cennych pod względem przyrodniczym i edukacyjnym obszarów.

Ogólne zapisy Programu wpłyną pozytywnie na obiekty prawnie chronione na terenie Gminy. Program nie zawiera propozycji działań, które byłyby sprzeczne lub zagrażające tym obiektom.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dziwnów w zakresie swoich ustaleń obejmujących Woliński Park Narodowy nie narusza zadań ochronnych przewidzianych na 2010 rok w Zarządzeniu Nr 9 Ministra Środowiska z dn. 06.01.2010 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wolińskiego Parku Narodowego, w którym mowa jest o następujących działaniach (obejmujących Gminę Dziwnów):

- docelowe okablowanie linii energetycznych kablem podziemnym,
- ograniczenie negatywnego wpływu istniejących szlaków komunikacyjnych na przyrodę, poprzez inwestycje proekologiczne realizowane w trakcie ich modernizacji lub remontów, modernizacja ciągów komunikacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem wymogów ochrony przeciwko skażeniom gleb i wód,
- ukierunkowanie ruchu turystycznego – utrzymanie istniejącej i budowa nowej infrastruktury turystycznej, jednolite, czytelne oznakowanie granicy zewnętrznej Parku, konserwacja szlaków, konserwacja ścieżek dydaktycznych, konserwacja szlabanów i instalowanie nowych w celu uniemożliwienia wjazdów pojazdów na tereny chronione, budowa zapór u podnóża wydm i miejsc nielegalnej penetracji, stała kontrola ruchu turystycznego, czasowe zakazy wstępu na niektóre tereny wprowadzane ze względów przyrodniczych,

- współdziałanie dyrekcji Parku z organami administracji rządowej i samorządami gmin w celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych (Zbiornika GZWP 102) zlewni Parku, oddziaływanie Parku na plany zagospodarowania przestrzennego (uzgadnianie planów),
- retencjonowanie wód,
- przebudowa drzewostanów, zabiegi pielęgnacyjne – hodowlane regulujące skład gatunkowy i strukturę przestrzenną z dostosowaniem do siedliska, wykonywanie odnowień, podsadzeń i poprawek,
- zabezpieczenie uszkodzonych powierzchni poprzez wykonywanie ogrodzeń lub poprzez osłonki indywidualne, ograniczenie populacji zwierząt wyrządzających nadmierne szkody w drzewostanach,
- ochrona przeciwpożarowa – utrzymanie pasów przeciwpożarowych, punktów czerpania wody, dróg dojazdowych i pożarowych, łączności,
- programy ochrony i restytucji gatunków zwierząt,
- edukacja w zakresie podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego,
- utrzymanie odpowiednich stosunków wodnych, wspieranie działania gmin w celu szybkiego uregulowania gospodarki wodno – ściekowej,
- ocieplanie budynków, modernizacja systemów ogrzewania na wykorzystujące bardziej przyjazne dla środowiska nośniki energii, w szczególności odnawialne jej źródła,
- współdziałanie z organami samorządu terytorialnego i wojewodą w zakresie właściwego zabezpieczenia otoczenia Parku.

Ponadto zapisy Programu Ochrony Środowiska nie naruszają zakazów określonych w art. 15 ustawy o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2009, Nr 151, poz. 1220).

Względem ustanowionych na terenie Gminy użytków ekologicznych, POŚ także nie wprowadza zapisów, które byłyby sprzeczne z ustaleniami art. 45 ww. ustawy o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2009, Nr 151, poz. 1220).

Wszystkie działania proponowane w harmonogramie realizacyjnym POŚ mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska.

Każdy z obszarów NATURA 2000 może być chroniony w inny sposób – na wielu z nich gospodarka człowieka nie musi być w ogóle ograniczana. Ochrona musi być po prostu skuteczna, co jest weryfikowane w ramach obowiązkowego monitoringu GIOŚ. Zgodnie z zapisami art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach NATURA 2000 są zabronione działania, które mogą w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób mogą wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000.

Zakaz ten stosuje się zarówno do ostoi już wyznaczonych i zatwierdzonych (dotyczy to ostoi ptasich wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 21.07.2004 r. oraz 27.10.2008 r.), jak i projektowanych obszarów NATURA 2000 znajdujących się na liście, o której mowa w art. 27, ust. 1, do czasu zatwierdzenia tej listy przez Komisję Europejską albo odmowy jej zatwierdzenia (dotyczy to projektowanych ostoi siedliskowych) – obszary w granicach Gminy Dziwnów zostały zatwierdzone przez Komisję Europejską w dniu 12.12.2008 r. – decyzja 2008/30).

Dla ustalenia czy dane przedsięwzięcie będzie miało „istotne oddziaływanie” niezbędnym jest przeanalizowanie zarówno charakteru i stopnia wpływu planowanego przedsięwzięcia, jak i skutków, do jakich może ono doprowadzić, a znaczenie i wielkość oddziaływania musi odnosić się do specyficznych cech oraz warunków zatwierdzonej lub planowanej ostoi. Tak więc każda inwestycja będzie musiała osobno przejść procedurę strategicznej oceny oddziaływania skutków jej realizacji na środowisko.

Obszary NATURA 2000 obejmujące obszar Gminy Dziwnów są zagrożone przede wszystkim następującymi czynnikami (Poradnik ochrony siedlisk i gatunków, GDOŚ):

- zanieczyszczenia ściekami przemysłowymi, komunalnymi, rolniczymi, eutrofizacja,
- działalność sportowo – rekreacyjna, turystyka, żegluga,
- wypalanie roślinności, wydeptywanie,
- kłusownictwo, rybołówstwo,
- zaśmiecanie, składowanie odpadów,
- zanieczyszczanie wód i powietrza,
- zmiany użytkowania gruntów, inwazje gatunków obcych,
- lokowanie farm elektrowni wiatrowych,
- zanieczyszczenia toksyczne, rozlewy olejowe.

Ustalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy nie wprowadzają działań ani inwestycji, które przyczyniałyby się do negatywnego wpływu na wyszczególnione obszary NATURA 2000. Proponowane zadania nie powinny wpłynąć negatywnie na chronione siedliska lub gatunki zwierząt.

Zgodnie z Poradnikiem ochrony siedlisk i gatunków, jednym z podstawowych zadań jest ograniczanie dopływu substancji biogenicznych i toksycznych. Przedstawiane wyniki badań ścieków oczyszczonych przez oczyszczalnię ścieków w Gminie wykazują wysoki stopień redukcji substancji zanieczyszczających. Należy podkreślić, że nie tylko od Gminy Dziwnów zależy stan siedlisk przyrodniczych, działania ochronne, zapobiegawcze powinny być podejmowane na obszarze całego dorzecza Odry oraz wybrzeża. Konieczna jest zatem stała kontrola i bieżąca modernizacja obiektów oczyszczalni, aby zapewnić stały wysoki poziom redukcji zanieczyszczeń.

Gmina Dziwnów podejmuje liczne działania mające na celu poprawę infrastruktury turystycznej na tym terenie. Zapisane w Programie inwestycje powinny ograniczyć chaotyczny, niezorganizowany ruch turystyczny. Konieczna jest jednak stała kontrola użytkowanych szlaków pieszych, ciągła edukacja ludności o walorach przyrodniczych Gminy, których nie wolno bezmyślnie „zadeptywać”. Zagrożeniem może być stale rozwijająca się rekreacja morska, obserwuje się coraz większe zainteresowanie turystów jednostkami pływającymi. Ważne jest, aby podjąć działania administracyjne i organizacyjne w zakresie ochrony wód Zalewów, zbiorników wodnych oraz morza przed odpadami, czy zanieczyszczeniami substancjami ropopochodnymi.

Zagrożeniem dla flory i fauny obszarów NATURA 2000 jest również bezmyślne, nadmierne eksploatowanie tych zasobów. Kłusownictwo, zbyt duży połów ryb czy wypalanie roślinności powinny być administracyjnie zakazane oraz kontrolowane, Gmina powinna czynnie działać w zakresie kontrolowania wypełniania przez użytkowników środowiska przepisów ustanowionych przez jednostki wyższego szczebla. Również władze Gminy powinny kontynuować działania w zakresie utylizacji pojawiających się, w szczególności w sezonie letnim, dzikich składowisk odpadów. Poważnym problemem jest pojawianie się obcych flory i faunie polskiej gatunków. Zadanie ograniczania tych negatywnie oddziałujących działań, nie należy typowo do Gminy. Czynności powinny być podejmowane przez Związki Wędkarskie, Nadleśnictwa i właściciele nieruchomości, oznacza to, że Gmina

powinna prowadzić liczne akcje edukacyjne, aby ograniczyć wprowadzanie obcej roślinności na tym terenie.

Program wprowadza również wiele zapisów dotyczących ochrony powietrza. Oprócz modernizacji kotłowni proponuje się przechodzenie na bardziej ekologiczne źródła energii, jednak z wyjątkiem farm wiatrowych, ze względu na zimujące na tym obszarze lub migrujące gatunki ptaków. Ponadto budowa farm, na morzu, może powodować zniszczenie cennych siedlisk przyrodniczych.

3.2.6. ODDZIAŁYWANIE NA DOBRA MATERIALNE

Program Ochrony Środowiska nie zawiera specjalnych, osobnych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa materialnego Gminy (do tego celu służą osobne opracowania, jak na przykład Program Ochrony Zabytków). Działania mające na celu poprawę stanu ogólnego środowiska wpłyną jednak, pośrednio, także na stan dóbr materialnych. Poprawa stanu powietrza atmosferycznego, ograniczenie niskiej emisji będzie oczyszczać powietrze i opady atmosferyczne z zanieczyszczeń. Modernizacje dróg oraz budowa ścieżek rowerowych umożliwi łatwiejszy dostęp do zabytków kultury i historii na terenie Gminy. Zapisane w Programie inwestycje z zakresu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej również spowodują wzrost atrakcyjności Gminy pod względem jej wyposażenia w dobra materialne. Przyjazdy turystów do dobrze zagospodarowanej Gminy spowodują wpływ do budżetu jednostki dodatkowych środków finansowych. Gmina będzie miała tym samym dodatkowe środki na inwestycje, także te proekologiczne.

Zainwestowanie w infrastrukturę techniczną (obsługa komunalna – energia, woda, ścieki, odpady, gaz, ciepło, infrastruktura drogowa) powinno skutkować podwyższeniem standardów mieszkaniowych.

Inwestycje związane z poszczególnymi celami ekologicznymi wpłyną na podwyższenie atrakcyjności oraz wzrost wartości pod względem finansowym całego terenu gminy.

3.2.7. KOMPLEKSOWA OCENA ODDZIAŁYWANIA ZAPISÓW PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

W zakresie ustaleń administracyjno – organizacyjnych Programu, jego słabością jest brak skonkretyzowanych danych określających wszystkie dane techniczne projektowanych inwestycji oraz wszystkich terminów i kosztów wykonania niektórych zadań. Opracowywany dokument nie jest jednak konkretnym planem czy koncepcją, raczej określa on ogólne założenia Gminy w zakresie ochrony środowiska, ukierunkowuje politykę w zakresie gospodarki wodno - ściekowej. Te treści Programu, których słabością jest ich zbyt ogólne uogólnienie, określają jednak w zadawalającej wielkości, zakres działań i zadań w przedmiocie ochrony zasobów środowiska Gminy, umożliwiając ponadto nie tylko ich ochronę, ale i wzbogacanie. Przedstawiony projekt Programu określa ogólne ramy realizacji ogólnych przedsięwzięć.

Należy zwrócić uwagę, że konkretne oddziaływania środowiskowe będzie można ocenić dopiero w oparciu o konkretne dane projektowe i lokalizacyjne na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji. Na obecnym etapie

projektów POŚ, takich danych nie można przedstawić, ponieważ są to dokumenty ogólne i strategiczne, zawierające ogólne wytyczne dla Gminy.

Aby określić natomiast kompleksowo ustalenia Programu w zakresie ochrony środowiska należy pamiętać, że działanie na jeden komponent środowiska nie powoduje zmian tylko w tym komponencie. Środowisko należy traktować jako system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, w którym zmiana jednej części wpływa na inną lub na całość systemu.

Pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze mają zapisy Programu dotyczące upowszechniania idei ekorozwoju oraz wdrażania edukacji ekologicznej. Kształtują one świadomość mieszkańców Gminy, przez co uczą zwracania uwagi na potrzeby środowiska i podejmowania działań zmierzających do zachowania środowiska naturalnego i różnorodności biologicznej dla nas i dla przyszłych pokoleń.

Reasumując, całość Programu dla Gminy, mimo występujących uogólnień jego treści, należy ocenić pozytywnie – z punktu widzenia zarówno jego zawartości, jak i spodziewanej realizacji – w aspekcie potrzeb wynikających z obecnego i oczekiwanego stanu środowiska Gminy i jej otoczenia. Jego realizacja nie spowoduje oddziaływań na środowisko, które mogłyby być uznane jako oddziaływania znaczące, negatywne. Wskazano możliwe oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe. Oddziaływania pogarszające stan środowiska, miały charakter wyłącznie krótkotrwały. Wdrażanie dokumentu umożliwi likwidację ujemnych, znacznych zmian w środowisku, wywołanych na tym obszarze wieloletnią, intensywną antropopresją.

3.2.8. ODDZIAŁYWANIE NA ZDROWIE LUDZI

Program ochrony środowiska dla Gminy Dziwnów zawiera ogólne zapisy dotyczące:

- rozwoju sieci wodociągowej w celu zaopatrzenia w wodę mieszkańców,
- rozwoju sieci kanalizacyjnej i odprowadzania ścieków do oczyszczalni ścieków,
- stosowania dla celów grzewczych w jak najszerszym, dostępnym zakresie niskoemisyjnych nośników energii,
- ochrony i powiększania terenów zielonych oraz ochrony cennych przyrodniczo terenów Gminy,
- ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznych.

Ponadto analizuje szczegółowo każdy kierunek działania w odniesieniu do wpływu poszczególnych działań na zdrowie ludzi.

Zapisy Programu odnoszą się więc tematycznie do ochrony środowiska. Ochrony tej nie można rozpatrywać bez zwrócenia uwagi na rolę i kondycję człowieka w tym środowisku. Ochrona poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego oraz rozwój infrastruktury, która te komponenty będzie chronić, bądź oczyszczać, wpłynie niewątpliwie na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka. Budowa wodociągów, kanalizacji, remonty dróg, rozwój ciepłownictwa i energetyki odnawialnej pozwoli w efekcie na zapewnienie mieszkańcom Dziwnowa bezpieczeństwa.

Jednak wraz z rozwojem instalacji na tym obszarze konieczny jest także monitoring środowiska, tak aby zapobiegać oraz wychwytywać w odpowiednim czasie ewentualne zagrożenia jakie te instalacje mogą powodować w środowisku (instalacje mogące być przyczyną poważnej awarii).

3.2.9. ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE

Ustalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dziwnów nie wprowadzają żadnych zapisów, które mogłyby skutkować transgranicznym oddziaływaniem na środowisko. Zaproponowane rozwiązania mogą mieć jedynie charakter regionalny.

IV. OCENA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZAŁOŻEŃ PROGRAMU

Programy Ochrony Środowiska jest dokumentem, którego głównym celem jest określenie dla Gminy Dziwnów drogi do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska i gospodarki komunalnej, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Odstąpienie od wdrażania zapisów tego dokumentu oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska.

Program jest opracowaniem omawiającym aktualną sytuację w Gminie. Jest dokumentem praktycznym, który powinien służyć w procesie inwestycyjnym Gminy i jednostek gospodarczych na tym terenie. Celem aktualizacji POŚ jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego Gminy. Cele zapisane w projekcie POŚ dają podstawę do występowania z wnioskami o dofinansowanie inwestycji proekologicznych.

W przypadku braku realizacji Programu dla Gminy Dziwnów, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji założeń tych dokumentów najprawdopodobniej przyczyniać się będzie do utrwalania i występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska zależą od:

- czasu,
- nakładów finansowych jakimi dysponują: budżet państwa, samorząd i podmioty gospodarcze,
- aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska.

Brak realizacji POŚ przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód podziemnych i powierzchniowych, terenów pozostających pod presją szkodliwego oddziaływania ruchu komunikacyjnego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianych dokumentów może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca, m.in. konsekwencjami finansowymi;
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska;
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa.

V. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE, KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI POŚ

Biorąc pod uwagę cel w jakim jest sporządzany i realizowany Program Ochrony Środowiska, należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są w rzeczywistości rozwiązania zaproponowane w aktualizacji tego dokumentu. Należy jednak pamiętać, że w wyniku realizacji jego zapisów mogą powstać negatywne oddziaływania, o których mowa była w rozdziale III.

Adekwatnie do wskazanych negatywnych oddziaływań, przewiduje się przede wszystkim następujące środki zapobiegające, ograniczające oraz kompensujące negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć stanowiących praktyczny wymiar realizacji POŚ (działania administracyjne);
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją POŚ oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników;
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z POŚ oraz zasadami ochrony środowiska;
- aktualizacja i stosowanie regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie,
- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych;
- podejmowanie działań rekomendowanych w POŚ oraz prowadzenie procesów w taki sposób, by finalny produkt procesów spełniał rekomendowane przez POŚ wymagania;
- promowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych w ochronie środowiska, uwzględniających wymogi najlepszej dostępnej techniki oraz zasad dobrej praktyki i rzetelnej wiedzy technicznej i naukowej;
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa;
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska;
- minimalizowanie oddziaływań środowiskowych powodowanych przez instalacje unieszkodliwiania odpadów (składowisko - rekultywacja).

Realizacja POŚ dla Gminy Dziwnów nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia takich działań, choć można przypuszczać, że szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko planowanych inwestycji będą wymagać podjęcia takich działań.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach POŚ, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej tj. wodociągi i sieci kanalizacyjne. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, każda instalacja spełniać musi określone wymagania w stosunku do środowiska, standardy budowlane i konstrukcyjne, wykorzystywać najlepszą dostępną technikę funkcjonowania.

Negatywne oddziaływanie ww. inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jak i w fazie eksploatacji inwestycji, także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą w czasie realizacji inwestycji m. in.:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

Niemniej na obecnym etapie projektowania tego ogólnego dokumentu strategicznego, jakim jest Program Ochrony Środowiska nie przewiduje się zaistnienia szkód w środowisku wywołanych realizacją Programu, które wymagałyby kompensacji.

5.1. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE POŚ

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dziwnów na lata 2009 - 2012 jest dokumentem wspomagającym dokument Programu Ochrony Środowiska, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia wynikające z niepełnej ich realizacji. Sugerowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach POŚ mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie działań alternatywnych dla podanych rozwiązań nie ma zatem uzasadnienia. Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnych warunków środowiska. Dlatego przy realizacji nowych inwestycji, to znaczy na etapie projektowania inwestycji, należy rozważać warianty alternatywne, tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji inwestycji, warianty konstrukcyjne i technologiczne obiektów, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji (wariant 0). Ostatni wariant nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może również powodować konsekwencje środowiskowe.

VI. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO POŚ

Wdrażanie w życie rozwiązań przewidzianych w projekcie POŚ dla Gminy Dziwnów na lata 2009 – 2012 wymaga stałego monitorowania realizacji zapisanych w tym dokumencie zadań oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami, a stanem rzeczywistym. Monitorowanie to winno stać się stałym zadaniem, przede wszystkim, władz Gminy, które są odpowiedzialne za nadzorowanie wdrażania POŚ.

W ocenie postępu wdrażania, a także określenia problemów w osiągnięciu założonych celów Programu oraz ich faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych. Powinno być ono realizowane przy pomocy wskaźników (mierników) stanu środowiska i zmian presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Powinny one zapewnić stałą kontrolę jakości zarządzania środowiskiem, planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, a jednocześnie ułatwiać funkcjonowanie systemu wydawania decyzji, udzielania zezwoleń i egzekucji.

Projekt POŚ określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W dokumencie tym zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Dla każdego wskaźnika określono także źródło pozyskiwania danych do weryfikacji. Ocena realizacji ocenianych dokumentów na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata, w ramach wykonywanych sprawozdań (raportów) z realizacji POŚ. Co cztery lata, w ramach aktualizacji tego dokumentu proponowane zadania będą również aktualizowane i dostosowywane do stale zmieniającej się sytuacji w Gminie i regionie w zakresie stanu i jakości środowiska przyrodniczego oraz do aktualnych problemów w tym zakresie.

Prognozując wpływ POŚ na środowisko przyrodnicze, a w efekcie na rozwój zrównoważony Gminy, można stwierdzić, że zamieszczone propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe, dość szczegółowe oraz mierzalne, i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku ich realizacji. Zaproponowane zakresy monitoringu: monitoring środowiska, monitoring Programu oraz monitoring odczuć społecznych pozwolą na aktywne zarządzanie tym dokumentem, jego modyfikację i wdrażanie zapisów w odniesieniu do aktualnej sytuacji. Tak więc dokument ten wpłynie pozytywnie na rozwój Gminy oraz pozwoli na ciągłe monitorowanie stanu środowiska i realizacji zadań, które będą miały doprowadzić do tego pozytywnego rozwoju. Jest to ważne stwierdzenie, ponieważ dokument Programu Ochrony Środowiska powinien być dokumentem strategicznym w zarządzaniu rozwojem Gminy, a nie ogólnym zapisem, do którego władze nie będą się odnosiły i nie będą z niego korzystały.

VII. ZGODNOŚĆ PROGNOZY Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

Niniejsza Prognoza stanowi szczegółową analizę wpływu zapisów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dziwnów na stan środowiska przyrodniczego Gminy. Zapisy Programu odnoszą się do zapisów dotyczących ochrony środowiska zamieszczonych

w dokumentach skali regionu i kraju. Przy opracowywaniu projektu Programu wykorzystano i nawiązywano do zapisów zawartych w niżej wymienionych dokumentach:

- Polityka ekologiczna państwa na lata 2009 - 2012, z perspektywą do roku 2016,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008 - 2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012 – 2015,
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Kamieńskiego na lata 2007 – 2013,
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Dziwnów (2006 r.),
- projekt Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kamieńskiego na lata 2009 – 2011.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dziwnów, nie zawiera zatem zapisów, które byłyby sprzeczne z zapisami uwzględnionymi w dokumentach strategicznych o wyższej randze. Zdecydowanie stwierdza się zgodność jego zapisów i integralność z celami i kierunkami innych strategii.

Ponadto harmonogram z zaproponowanymi działaniami w ramach realizacji POŚ został opracowany tak, aby był spójny z dokumentem POŚ z 2006 roku. Ma to na celu kontynuację polityki zrównoważonego rozwoju, która została wprowadzona poprzednim dokumentem.

Program jest napisany zgodnie z obowiązującym prawem. Opiera się na przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska, Prawa wodnego, Prawa geologicznego i górniczego, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, ustawy o porządku i czystości w gminach oraz na przepisach europejskich.

VIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko zapisów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dziwnów na lata 2009 - 2012, jest dokumentem uwzględniającym aspekty środowiskowe, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju Gminy i regionu oraz wdrażania prawa polskiego, wspólnotowego oraz lokalnego w dziedzinie ochrony środowiska.

Dokument został opracowany zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi oraz dokumentami strategicznymi wyższego szczebla. Zapisane w POŚ kierunki działań odpowiadają tym narzuconym w dokumentach krajowych i wojewódzkich. Program, a tym samym także Prognoza zostały opracowane na podstawie danych pozyskanych ze Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim, Urzędu Miejskiego w Dziwnowie oraz innych podmiotów działających na tym terenie, a zajmujących się ochroną środowiska. Opierano się również na bazie danych WIOŚ i GUS oraz innych instytucji posiadających bazy danych w Internecie.

Prognoza zawiera zakres danych, który przedstawia ogólny obraz Gminy Dziwnów, stan środowiska przyrodniczego oraz infrastruktury. Ponadto został przedstawiony opis jakości i stanu środowiska w zakresie poszczególnych jego komponentów i stan zagrożeń tych komponentów.

Następnie analizie i ocenie poddano wpływ zapisanych w POŚ celów, kierunków i działań na środowisko przyrodnicze jako całość, i na poszczególne komponenty tego środowiska. Ma to na celu określenie możliwych pozytywnych i negatywnych oddziaływań

zapisów na stan środowiska, tak aby uchwalenie Programu Ochrony Środowiska było możliwe bez jakichkolwiek zastrzeżeń.

Program z założenia zawiera zapisy dotyczące ochrony środowiska i działania mające prowadzić do zrównoważonego rozwoju Gminy w różnych aspektach działalności. Każda jednak działalność może w pewnym stopniu powodować zmiany w środowisku, lokalne i krótkotrwałe, ale jednak wymagające stwierdzenia i zminimalizowania. Po przeanalizowaniu i ocenie Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dziwnów, można stwierdzić, że dokumenty te nie zawierają sformułowań, które mogłyby spowodować pogorszenie stanu środowiska obszaru Gminy lub jego otoczenia.

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wybrane akty prawne

Regulacje prawne w zakresie ochrony środowiska zawarte są w wielu ustawach i aktach wykonawczych (rozporządzeniach, zarządzeniach). Do najważniejszych z nich, w kontekście realizacji niniejszego Programu, należy zaliczyć:

- Ustawa z dn. 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm., - tekst ujednolicony Dz. U z 2008 r. Nr 25 poz. 150);
- Ustawa z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880);
- Ustawa z dn. 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227).

Literatura i wybrane dokumenty programowe

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016 (Warszawa, 2008),
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 - 2006, 2000,
- Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej, projekt, Ministerstwo Środowiska 2000,
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, Warszawa, 2001 r.,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008 - 2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012 – 2015, 2008 r.;
- Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2020, 2005 r.;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, 2002 r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kamieńskiego, 2005 r.;
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Kamieńskiego na lata 2007 – 2013;
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Dziwnów, 2006 r.;
- Uchwała – Budżet Gminy na 2010 r.;
- Program małej retencji do 2015 roku na terenie Województwa Zachodniopomorskiego, ZMiUW Szczecin, 2008 r.;
- Strategia rozwoju gospodarki morskiej Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, 2007 r.;
- Wieloletni Program Inwestycyjny ZZMiUW 2008 – 2015, czerwiec, 2009 r.;
- Plan finansowy Związku Gmin Wyspy Wolin na 2010 rok (wieloletni plan inwestycyjny), listopad, 2009 r.;
- Zarządzeniu Nr 9 Min. Środowiska z dn. 06.01.2010 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wolińskiego Parku Narodowego;
- Raporty o stanie środowiska województwa zachodniopomorskiego, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Szczecin, 2004; 2005, 2006, 2007 r.;
- Kodeks dobrej praktyki rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2007;
- Kondracki J., Geografia fizyczna Polski, PWN Warszawa 1980;

- Kozłowski S., Ekorozwój w gminie, materiały informacyjne do przygotowania programu ekorozwoju gminy, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko Białystok – Kraków 1993;
 - Jendrośka J., Bar M., Oceny oddziaływania na środowisko planów i programów, praktyczny poradnik prawny, Centrum Prawa Ekologicznego, Wrocław 2009;
 - Bernaciak A., Spychała M., 2007: Programowanie ochrony środowiska w gminie, czyli jak skutecznie zaplanować i wdrożyć gminny program ochrony środowiska, Wydawnictwo SORUS S. C., Poznań.
- Dostępne strony internetowe:
- www.sejm.gov.pl
 - www.stat.gov.pl
 - natura2000.mos.gov.pl
 - www.kp.org.pl
 - rop.mps.gov.pl
 - www.szczecin.lasy.gov.pl
 - www.szczecin.uw.gov.pl
 - www.wzp.pl
 - powiatkamienski.pl
 - www.dziwnow.pl

Materiały w posiadaniu Urzędu Miejskiego w Dziwnowie:

- decyzje, pozwolenia,
- umowy,
- raporty i sprawozdania ilościowe,
- opracowania,
- statystyki.

Materiały przekazane przez instytucje:

- Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Szczecinie, Zarząd Dróg Powiatowych w Kamieniu Pomorskim,
- Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o. o.
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Dziwnowie,
- Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Kamieniu Pomorskim.